

ANT

AMERİKAN
ÜSSÜNDE
KAVGA!

Haftalık Dergi • 26 Eylül 1967 • Sayı: 39 • 125 Kuruş

SUÇLU KİM?

KAYSERİ'DE NİÇİN KAN DÖKÜLDÜ?

HAFTANIN NOTLARI

18 eylül

CENTO'nun feshi

■ Londra'daki diplomatik kaynaklara göre, Türkiye'nin de üyesi bulunduğu Merkezî Andlaşma Teşkilatı (CENTO)'nun yakın bir gelecekte feshedilmesi bekleniyor. Bilindiği gibi, Sovyetler'in Türkiye ve İran'la ilişkilerinin artması ve Pakistan'ın da tamamen bağımsız bir politika izlemesi, CENTO'nun daha fazla ayakta kalmasını zorlaştırmaktadır. Ayrıca, NATO'nun da 1969'da ciddi bir buhranla karşı karşıya gelmesi kuvvetle muhtemeldir. Zira, teşkilat üyeleri istedikleri takdirde 1969 yılında NATO'dan çekilebileceklerdir.

Kazandılar

■ Türkiye Hekimler ve Eczacılar Sendikası'nın son genel kurulunda genç ve toplumu doktorların savunucusu olan Aras Grubu, büyük oy farkıyla görüşlerini kabul ettirerek yeniden yönetim kuruluna seçildi. Özellikle Yüksek İhtisas Hastanesi çevresinde toplanmış varlıklı hekimler grubu ile Hacettepe Üniversitesinden gelen Doğanacı grubunun işbirliği başarıya ulaşılmadı. Prof. Dr. Kâzım Aras'ın başkanlığında Prof. Gnl. Esat Eğilmez, Dr. Vedat Pürsümlerli, Dr. Orhan Arslanoğlu, Dr. Fikret Pamir, Dr. Lütfi Köselioğlu, Dr. İrfan Barlas, Eczacı Mümin Yücel, Dr. Münif İslamoğlu, Dr. Tayyar Çalışlar ve Doç. Dr. Macit Doğru'dan kurulan yeni yönetim kurulu, sosyalizasyon, beslenme, doğum kontrolü, ilaç sağlığı konuları üzerinde duracaktır.

19 eylül

Ortann solu

■ CHP Lideri İnönü, İstanbul'da verdiği demeçte "Aşırı sağın ve aşırı solun türlü etkileri altında insafsız olduğu kadar ölçsüz çalıştığı bir

İNÖNÜ

ortamda Ortanın Solu hüviyetiyle mücadele eden CHP'nin ne kadar sağlam bir memleket dayanağı olduğu meydana çıkmıştır" dedi. Genel Sekreter Ecevit de, "Biz devlete de, servete de köle olmayı reddediyoruz" diyerek "yahsen az devletçi, daha çok halkçı olduğumu" açıkladı.

Ve çıkar yolu

■ İnönü ve Ecevit Ortanın Solu'nun memleket için tek kuruluş çaresi olduğunu sık sık tekrarlarlarken, CHP'ni İstanbul İl Başkanı ve İnönü'nün dünürü Ali Sohtorik, mensubu bulunduğu kapitalist sınıfın çıkarlarını korumak için elinden gelen gayreti sarfetmektedir. Geçen hafta bildirdiğimiz gibi, Ali Sohtorik'in İdare Meclisi Başkanı bulunduğu Genel Sigorta Şirketi, personelinin 45 kişinin Büro İş Sendikası'na girmesi üzerine olmadık baskılara başvurmuş, bu arada sendika baştemsilcisi Eyüp Turhan Fırıdak'ı işinden uzaklaştırmıştır. Fırıdak'ın görevinden uzaklaştırılmasında Bumin Yamaoğlu'nun yakın akrabası AP taraftarı Freyaz Işıl ile CHP'nin kodamanlarından Atıf Ödül de büyük rol oynamışlardır.

20 eylül

50 milyon zarar

■ Sosyal Sigortalar Kurumu'nun çeşitli şubelerinde uzun süreden beri Sosyal İş Sendikası tarafından yürütülen grevin 50 Milyon Lira civarında zarara sebep olduğu açıklandı. Genel müdürlük uzmanlarıyla sendika yetkilileri arasında greve son vermek için görüşmeler yapıyor. TTP Tekirdağ Milletvekili Kemal Nebioğlu, Sosyal İş greviyle ilgili olarak Meclis'e bir yazılı soru önergesi verdi ve grev dolayısıyla gerek kurumun, gerekse işçilerin ne gibi zararlara uğradıklarını, aksayan hizmetlerin telafisi için ne gibi tedbirler alındığını Çalışma Bakanı'ndan sordu. Grev dolayısıyla bütün sigortalı işçilerin sigorta ile ilgili işlemleri de aksamış bulunuyor.

Singer grevi

■ Singer firmasının satış yerlerinde yabancı sermaye istismarına başkaldırarak iş bırakan işçilerin grevi, 13. Asliye Hukuk Mahkemesi tarafından "kanunsuz" olduğuna hükmedilerek kaldırıldı. Tez Büro İş Sendikası Başkanı Muzaffer Gökçeoğlu, kararı temyiz edeceklerini, ancak Yargıtay kararı bozsa bile arada kaybedilen zaman dolayısıyla grevin başarısızlığa uğrayacağını bildirerek "yetkili sendika sıfatıyla greve devam edeceğiz" dedi.

21 eylül

Aziz Nesin dâvası

■ Yazar Aziz Nesin, Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde, "dışarıda devletin ve hükümetin itibarını kirdiği" gerekçesiyle yargılandı. Nesin, bir süre önce Bakü'da toplanan Asya-Afrika Yazarlar Kongresi'nde konuşarak Viyetnam konusuna değinmiş ve bu konuşmasını yurda döndükten sonra bir dergide yayınlamıştı. Bu tür yazıların Türk basınında daha önce de yayımlandığını belirten Aziz Nesin, "Bu yazıdan dolayı derginin sorumlu müdürü savcılıktan takipsizlik kararı aldı. Bu da yazıda suç unsuru olmadığını açıkça göstermektedir" dedi. Öte yandan, yazar Mehmet Kemal hakkında, Adana'da Şölen Dergisi'nde yayınlanan bir yazısından dolayı askeri savcılık tarafından soruşturma açıldı.

Barış tehlikede

■ Birleşmiş Milletler Genel Kurulu toplanarak yeni çalışma dönemi için başkanlığa Roman Dışişleri Bakanı Manescu'yu seçti. Böylece, kuruluşundan bu yana ilk defa komünist bir ülkenin temsilcisi Birleşmiş Milletler Genel Kurulu başkanlığına getirilmiş olmaktadır. Öte yandan Genel Sekreter U Thant, genel kurula sunduğu raporda, dünya barışının adanıklı tehlikeye düştüğünü bildirdi.

Türkiye'de bulunan Amerikan üslerine karşı, halkoyunda tepki gün geçtikçe şiddetleniyor. Tam listesini önceki hafta yayınladığımız Amerikan üsleri ile ilgili olarak yaptığı konuşmada MP Genel Başkan Bülükbaşı, "Amerikan üslerinin içinde neler var bilinmez. Bizim kontrolümüzde olmayan bu üslerden Amerika bir gün bombardıman uçakları havalandırırsa, Türkiye 32 milyon'a mezar olabilir" dedi.

Yunan Cuntası'na karşı

Yunanistan'daki Amerikan taraftarı cuntaya karşı direnç hareketi, başka ülkelerdeki Yunanlıların da katılımıyla güçlenmektedir. Hatırlanacağı üzere Kral'ın Amerika'ya ziyaret sırasında başta ünlü yıldız Melina Mercouri olmak üzere Yunanlılar faşist rejimi takbik etmişlerdi. Geçen hafta da Moskova'da okuyan Yunan öğrencileri, Yunan Elçiliği önünde bir protesto gösterici düzenleyerek askeri cuntayı protesto ettiler.

Şehirlerdeki işçi kardeşlerine paralel olarak köylüler de, çeşitli yollarla hak kavgasına katılmaktadır. Geçen hafta bildirdiğimiz gibi, Fatsa köylüleri, tefeciliği protesto etmek üzere bir yürüyüş düzenlemişlerdi. Resimde, Fatsa'lıların Atatürk Anıtı'na bıraktıkları dövizler görülmektedir.

Porselen kaçakçılığı

■ 16 Milyon Lira'lık porselen kaçakçılığı sanıklarının duruşmasına Üçüncü Ağır Ceza Mahkemesi'nde başlandı. Sanıklar, ithalatı, bakanlığın kendilerine verdiği yetkiye dayanarak yaptıklarını ileri sürdüler. Bu arada, beş lira çalmaktan sanık çocuklar kelepçe ile adliyeye getirilirken milyonluk kaçakçılık sanıklarının tutuklanış yargılanmaları dikkatli çekti

501 No. 11 hücre

■ Genelkurmay Başkanı Tural'ın direktifiyle Ordu Foto Film Merkezi tarafından ilkbaharda hazırlanmış başlanan "501 Numaralı Hücre" adlı film tamamlanmak üzeredir. Sovyetler Birliği'nden kaçan bir Türk'ün hayatını canlandıran filmde bagrol ilk önce olayın kahramanına verilmiş, ancak fazla yaşlı olduğu için yerine Devlet Tiyatrosu Genel Müdürü Ökmezd Gökçer uygun bulunmuştur. Filmdeki ikinci önemli rol de, eşi Ayten Gökçer'e verilmiştir. Geçen hafta Ankara'daki Subay Evleri'nde filmi dış sahneleri çekilmiş bulunmaktadır. Org. Cemal Tural, Gökçer'lere görevlerinin önemini belirten bir konuşma yapmıştır. Gökçer filmde sanatının zirvesine çıkacağına söz vermiştir.

Sanayiciler

■ Uzun süreden beri ticaret odaları ve borsalarla aynı teşkilât bünyesinde beraber bulunan sanayiciler, İzmir'de yaptıkları toplantıdan sonra Odalar Birliği'nden ayrılarak bağımsız bir kuruluşta birleşmek kararına vardılar. Az gelişmiş bir ülkede, sadece kapitalistlerle emekçiler arasında değil, fakat sanayicilerle araçlar arasında da bir çıkar çatışması bulunduğu muhakkaktır. Ticaret erbabı, yabancı sermaye ile işbirliği yaparak büyük çıkarlar sağladığı halde, aynı yabancı sermaye, emekleme durumundaki milli sanayi için büyük tehlike teşkil etmekte ve Türkiye bu yüzden ekonomik bağımlılıktan kurtulamamaktadır. Bu bakımdan karar çok isabetlidir.

Ve ortak pazar

■ İktisadi Kalkınma Tesisi'nin düzenlediği "Avrupa Ekonomik Topluluğu ve Türkiye" konulu seminerde de, milli sanayinin dış pazarlarda rekabet imkânları tartışıldı ve Ortak Pazar'a katılmam, Türk sanayisini sarsabileceği tehlikesi üzerinde duruldu. TİP, tehlikeyi ilk defa bütün çıplaklığıyla ortaya koymuş ve ağır saldırılara uğramıştı. Bugün bu tehlike kapıyı çalmaktadır.

2 grev sona erdi

■ Sosyal Sigortalar Kurumu'nda bir süreden beri devam eden grev sona erdi ve Sosyal İş Sendikası ile işveren arasında işçilere bazı yeni haklar tanıyan bir anlaşma yapıldı. Öte yandan, Gabrilyel Gavriyeloğlu fabrikasında 81 günden beri devam eden grev de, işverenin işçi taleplerini kabul etmesiyle sonuçlandı.

Grevciye ateş

■ Tafsilatını iç sayfalarımızda okuyacağınız İncirlik Hava Üssü'ndeki grev sırasında, Amerikalı bir teğmen, işse hüviyet göstermeden girmesine engel olan grev gözcüsü Muzaffer Egemen'i demirle elinden yaraladı. Ayrıca grevi kırmak üzere, Üs Komutanlığı, grevci işçilerin yerine Amerikan askerlerini çağırmağa başladı.

CHP bildirisi

■ CHP Meclisi toplantısı sonunda bir bildiri yayımlanarak son olaylar karşısında parti'nin görüşleri açıklandı. Parti bildirisinde, CHP'nin daha sonunda buluşmalara çatılarak "Bizim sorunumuzda kiler ve gizli veya açık aşırı solcular CHP'ni amansız bir hasım ve engel gibi görerek her türlü tecavüz ve iftiraları bize yöneltmektedirler" deniliyor.

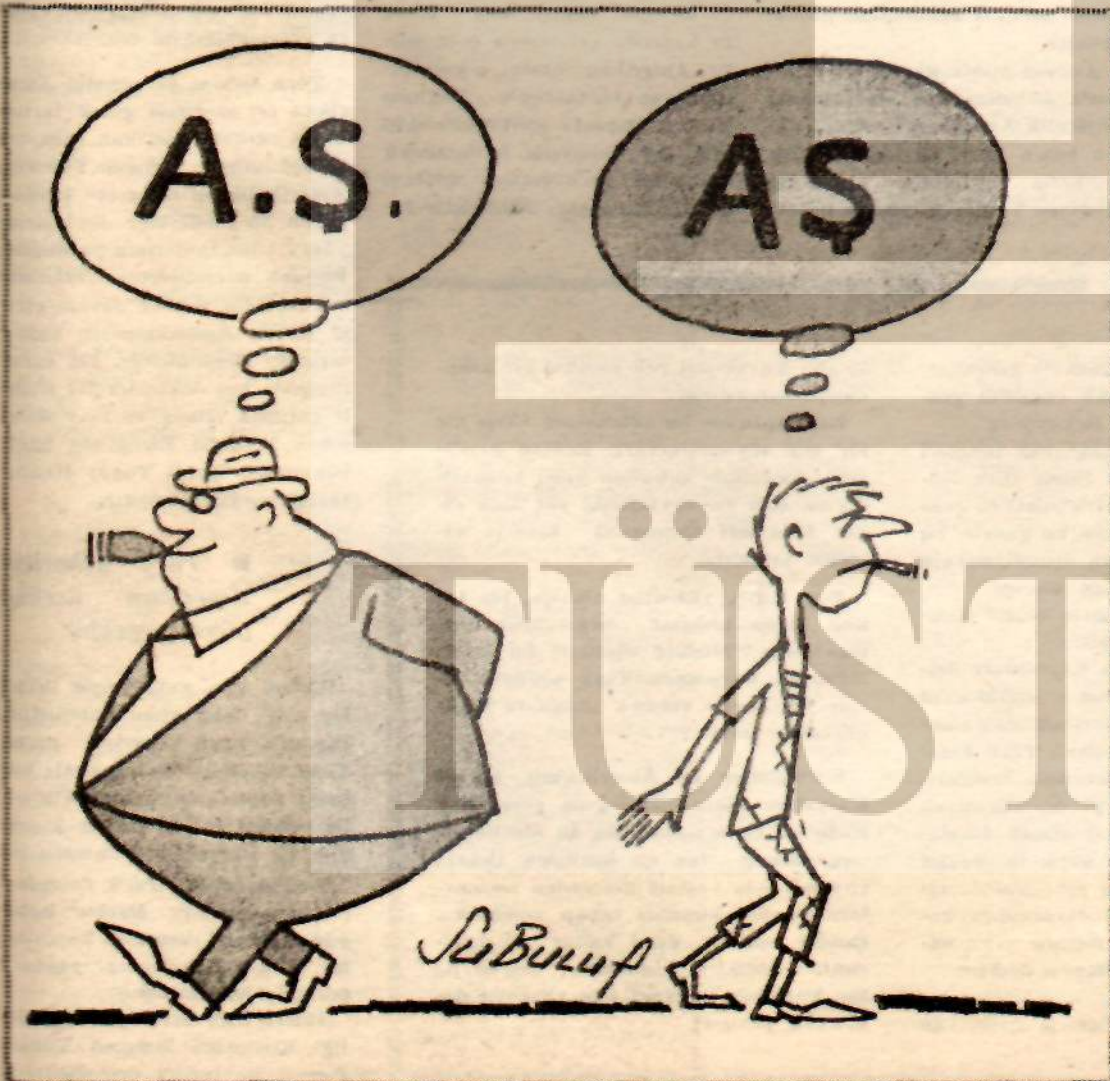
DOĞAN ÖZGÜDEN

BİR MİT YIKILIYOR!

GEÇEN haftaki yorumumuzda anti-komünist sloganlarla işbaşına gelen AP iktidarının bugün komünist ülkelerle sıkı ilişkiler kurması nedenleri üzerinde durmuş; bunun kapitalist sistemin iç gelişmelerini bir sonucu olduğunu belirtmiştik. Amerika'nın ve Konsorsiyum üyelerinin beklenen yardımı vermemesi karşısında, dış yardıma muhtaç bulunan AP iktidarı için tek çıkaryolun gelişmiş komünist ülkelere el uzatmak olduğunu, bununla birlikte bu ülkelerden sağlanan yardımlarda büyük vurgun imkânları bulamayan egemen sınıfların son umudunun, Demirel'in gelecek yıl Amerika'ya yapacağı seyahate bağlandığını söylemiştik. Ancak, geçtiğimiz haftanın gelişmeleri, Amerika'ya bağlanan bu son umudun da boşa çıkacağını göstermektedir. Çünkü kapitalist dünyaya en güçlü devleti Birleşik Amerika da, bugün kendi sisteminin gelişikleri içerisinde, belki de İkbal döneminin son demelerini yaşamaktadır. Öyle ki, şimdiye kadar "Dolar" sayesinde dünyanın her köşesine el atabilen, "yardım" adı altında Yankee emperyalizminin huzurene sürdüren Amerika bugün artık başka ülkelere yardım etmek şöyle dursun, kendisi yardıma muhtaç bir duruma düşmüştür.

ANT'nin dış politika sayfasında ayrıntılı şekilde izah edildiği gibi, Birleşik Amerika'nın uluslararası politikada en etkili silahı olan "Dolar" bugün bütün itibarını ve değerini kaybetmek durumundadır. Çünkü Amerikan hazinesindeki altın stokları süratle erimekte. Öte yandan Hazine Bakanı Fowler, geçen hafta, Amerika'nın enflasyon tehlikesiyle karşı karşıya bulunduğunu resmen açıklamıştır. Bu durum, giderek, Amerika'yı borçlu bulunduğu Avrupa ülkelerine ekonomik bakımdan bağımlı kılmaktadır. Ekonomik bağımlılığın, siyasi alandaki etkileri de şüphesiz kısa zamanda görülecektir. Bugüne kadar "dünya jandarması" rolünde bütün karaparçalarını ve denizleri bir manevra sahası haline getiren Amerika, içine düştüğü ekonomik bunalım karşısında artık başka ülkelerden elini eteğini çekmek zorunda kalacaktır. El etek çekmenin en belirgin tezahürü ise, tabii, Amerikan üstlerinin kaldırılması ve askerlerinin geri çekilmesi şeklinde olacaktır.

NİTERİM Amerika şimdi kendi çevresinde bir savunma çemberi meydana getirme gayreti içindedir. NATO Nükleer Planlama Grubu'nun bu hafta Ankara'da yapacağı toplantıda bu konu görüşülecektir. Her ne kadar, Türkiye de dahil, bazı NATO üyeleri Amerika'nın bu yeni teşebbüsüne şiddetle karşı çıkmakta ise de, Pentagon için yapacak başka şey yoktur. Esasen, süresi gelecek yıl sona eren NATO Andlaşmasının 1969'dan sonra devam edip etmeyeceği şüphelidir. Çünkü 2. Dünya Savaşı sonrasında şartları tamamen değişmiş, NATO üyesi Avrupa ülkeleri, dış karşı cepheye oldukları komünist ülkelerle bugün çok sık ilişkiler kurmuşlardır. Amerika "komünizme karşı cephe" hareketinde yalnız kalmıştır. İster istemez taşı tarağı toplayıp gidecektir. Her ne kadar Başkan Johnson, hafta sonunda yaptığı bir konuşmada "Türkiye'nin Amerika için Vietnam kadar önemli olduğunu" söylemişse de, sonuç değişmeyecektir. Zira, Amerika, bugün yarım milyon askerle işgal altında bulunduruğu Vietnam'dan da ergeç çekilmek zorundadır. Türkiye'den de askerini ergeç çekecektir. Ama gitmeden önce, Türkiye ve Ortadoğu'daki ekonomik çıkarlarını sürdürebilmek için elinden geleni de ardına koymayacaktır. Türkiye, Yankee emperyalizminin kirlili oyunlarına sahne olacaktır. Türkiye'nin sosyalist güçleri bu oyunlara karşı uyanık bulunmalıdır.

AMERİKAN ÜSSÜ'NDE KAVGA!

■ Diyarbakır'daki üsse Türk subay ve erlerinin sokulmaması, Türkiye'nin hükümrânlık hakkına vurulmuş ağır bir darbedir.

ANT. önceki sayısında Türkiye'deki Amerikan üs ve tesislerinin listesini yayınlamış ve bu listelerin 'devlet içinde devlet' statüsüne sahip olduğunu belirterek şunları yazmıştı: "Bu üs ve tesislere hiçbir Türk girememekte. Türklerle çıkan ihtilaflarda Türk hukuk mevzuatı uygulanmamaktadır. Bu üs ve tesislerin bir savaş halinde Türkiye'nin çıkarlarına uygun olarak kullanılacağına dair hiçbir garanti yoktur. Tamamen Amerikalıların yönetimindeki bu üs ve tesislerle Türkiye, işgal altında bir ülke durumuna sokulmuştur. Amerikan uşakları, bu hazin manzara karşısında hâlâ Türk sosyalistlerine bir cevap vermek cür'etini gösterebilecekler midir?"

Aradan iki hafta geçtiği halde "Türkiye'de üs yok tesis var" edebiyatı yapanlardan doğru dürüst bir cevap çıkmamıştır.

Buna karşılık, son bir hafta içerisinde birbirini izleyen bazı olaylar, ANT'nin yayımının ne kadar isabetli olduğunu ortaya koymuş ve iddialarımızı pekiştirmiştir.

Bu olaylardan Türkiye'yi yönetenler hesabına en yüz kızartıcı

tıcı olanı, Diyarbakır'daki Amerikan Üssü'nde Türk ve Amerikan subayları arasında vuku bulan çatışma ve bunun sonuçlarıdır.

Bilindiği gibi, hükümet sözcükleri, Türkiye'de mevcut Amerikan üslerinin (onlara göre tesislerinin) yönetiminde Türk ve Amerikan subaylarının eşit yetkiye sahip bulunduklarını ve herhangi bir harekât halinde silahların veya savaş araçlarının kullanılmasını emrinin ortaklaşa verileceğini ileri sürmektedirler.

■ Diyarbakır'daki üste çıkan kavganın içyüzü

Oysaki gerçek tamamen başka türüdür. Bu Amerikan üslerindeki silahların ve araçların kullanılması yetkisi sadece ve sadece Amerikan subaylarına aittir. Türk subaylarının bu hususta hiçbir yetkileri yoktur. Amerikalı albay veya yarbayların komutasındaki üslere sadece bir Türk teğmeninin komutasında muhafız birlikleri verilmektedir. Yani, Türk subay ve askerleri, kendi başına buyruk olan

CEMAL TURAL
(Genel Kurmay el koymalıdır)

Amerikalıları korumakla görevlidirler.

Önceki cuma gecesi Diyarbakır'a 25 kilometre mesafedeki Piriçlik Amerikan Üssü'nde vuku bulan olay, 60 kişilik Türk muhafız birliğinin komutanı Teğmen Yılmaz Baysal'ın nöbet-

çi birliğini değiştirmek üzere üs kapısına gelmesiyle başlamıştır. Amerikalı nöbetçi, o gece bilinmeyen bir sebeple Teğmen Yılmaz Baysal'ı içeri almadığı gibi, dış devriyede kullanılmak üzere her gece verilen vasıtayı da, Üs Komutanı Amerikalı Al-

REFİK YILMAZ
(Türk subayı ezdirilmemelidir)

bay Wilkinson'ın emri gereğince veremeyeceğini bildirmiştir.

Türk subayı ile nöbetçi Amerikan eri arasında çıkan tartışmaya derhal Amerikalı subaylar da katılmıştır. Teğmen Yılmaz'a Amerikalıların hakaret ettiğini gören Mehmetçikler dayanamayarak komutanlarının yardımına koşmak istemişlerdir. Tartışmanın sert bir şekilde devam ettiği sırada Amerikalıların silaha sarıldığını görülmüştür. İki taraf arasında beş dakikalık bir silahlı çatışma olmuş ve olay daha sonra Muhafız Birliği'nin bağlı bulunduğu Zırhlı Tugay Komutanlığı'na bildirilmiştir.

■ Türk askerleri Amerikan üssüne giremeyecekler

Ertesi gün aynı yerde ikinci bir olay daha vuku bulmuştur. Dışarıda yaya devriye gezen Türk nöbetçilerine hakarete bulunan Amerikalı yüzbaşı William ile nöbetçi birliği tekrar kapışmış, Üs Komutanı Wilkinson ise "Bundan böyle Türk askerleri aramıza giremez. Mecbur iseler güvenliğimizi dışarıdan korusunlar, onlara ihtiyacımız yoktur" şeklinde konuşmuştur.

İkinci olay üzerine Türk Birliği Komutanı Teğmen Yılmaz Baysal ile birliği değiştirilerek

UŞAKLAR ONLARDIR Kİ...

ANT'nin önceki sayısında Amerikan üslerinin listesini yayınladıktan sonra sormuştuk: "Amerikan uşakları, bu hazin manzara karşısında hâlâ Türk sosyalistlerine bir cevap vermek cür'etini gösterebilecekler midir?"

Ya kimse uşaklığı üstüne alınamamış, ya da ANT'nin açıkladığı gerçeklere cevap vermek cesaretini kendisinde bulamamış olacak ki, kimseden ses seda çıkmamıştır.

Ne hikmettir, Tereüman'ın Amerikanofil yazarı Kadircan Kafı, ANT'nin sorusuna kendisini muhafap saymış olacak ki, hemen kaleme sarılmıştır. Bay Kafı, bakın neler diyor:

"Bir sosyalist(!) gazete "Türkiye'deki Amerikan üs ve tesislerini açıklıyor" diye kocaman iki sahifeyi rakamlarla, yazılarla, harflerle, bir harita ile donatmış! Altına da "İşgal altındaki Türk toprakları" başlığını koymuş! Yazısız şu terbiyesizce satırlarla bitirmiş:

— Amerikan uşakları, bu hazin man-

zara karşısında hâlâ Türk(!) sosyalistlerine bir cevap vermek cür'etini gösterebilecekler midir? Bekliyoruz...

Türkiye'de Türk - Amerikan tesisleri yoktur, diyen mi var? Bunu Türk Hükümeti de, Amerikan Hükümeti de çoktan açıklamıştır. Nitekim bu gazete, bu bilgiyi Amerikan Hava Kuvvetleri'nin hazırladığı bir rapordan almış.

"Yığılmış malı meydana çıkar." Kancağın kundağı ise gizlidir.

Buralarda Amerikan bayrakları dalgalanıyormuş! Evet, ama o bayrakların yanında Türk bayrakları da dalgalanmaktadır, çünkü bu tesisler Türk-Amerikan gözetleme ve savunma tesisleridir, Rusların Türkiye'yi de Türkistan ve Kafkasya gibi işgal etmek hırslarına ve teşebbüslerine karşı iki devlet arasındaki anlaşmalara göre kurulmuştur. Türk müfrezeleri tarafından korunmaktadır, vazifeli, misafir veya namuslu her Türk vatandaşına açıktır.

Türk Silahlı Kuvvetleriyle Amerikan

Silahlı Kuvvetleri pek samimi bir arkadaşlık içindedirler."

Bay Kafı'nın bu satırlarına karşı hiç bir şey söylemeyeceğiz. Sadece kendisine, Amerikan üslerinin nasıl kullanıldığına dair bu sayfalarda yer alan diğer haberleri okumasını tavsiye etmekle yetiniriz.

Bay Kafı, yazısının altında, bir takım başka iddialar sıralayarak sormaktadır: "Moskof uşakları bu hazin manzara karşısında Türk milliyetçilerine bir cevap vermek imkânını bulabilecekler midir?"

Sosyalistler ne Amerika'nın, ne de Rusya'nın uşağı olmadıklarına göre, Bay Kafı'nın bu sorusuna da, ta Moskova'lara, koşup beş on kuruşluk ticaret yapmak için beşinci dereceden memurlara gerdan kıranlar cevap versinler.. Çünkü uşaklar, düne kadar "kahrolsun!" dedikleri kimselere, bugün üç beş kuruşluk menfaat için yüzünü dökenlere yaklaşırlar!

Gazetecilik

Bir işçi seminerinde işçi temsilcileriyle konuşuyor, onlara "gazeteciliğimiz! gazeteciliğimizin gelişmesini ve içyüzünü anlatıyordum. Bir ara ilân hikâyesini anlattım. Dünyada ve Türkiye'de ilânın ne kadar etkili bir şey olduğunu söyledim.

Gazeteleri idare edenleri de, politikasına yön verenleri de saydım. Yüzde yüz bağımsız gazete olamayacağını söylemekle beraber, az da olsa bağımsız gazetelerin olduğunu da söyledim. Gazetelerin politikaları: 1 — Kapitali koyan ilânın, ya da kurumun. 2 — Politik rejimlerin. 3 — Hükümetlerin. 4 — İlân şirketlerinin. ya da ilân veren kurumların yön verdiğini, bunlardan başka da etkenlerin bulunduğunu söyledim. Bir de bizim gazetesinin üstündeki ilân baskısını anlattım.

Bir işçi temsilcisi:

— Öyleyse hiç bağımsız gazete yok bizde, dedi.

— Bence tam anlamıyla bağımsız gazete yok, dedim. Bir Nadir Nadi, bir İlhan Selçuk, bir Evet Güresin Cumhuriyet'te yazıyor, diye Cumhuriyet bağımsız olmaz. Bir Çetin Altan, Akşam'da yazıyor diye Akşam bağımsız olmaz. Bir Abdi İpekçi Milliyette, diye Milliyet bağımsız olmaz, dedim.

Bugün artık Türkiye'de karşı karşıya iki güç var. Birisi Özel Sektör dediğimiz kapitalist güç, öteki de emekçi güç. Öyleyse bizim gazeteler nasıl bağımsız gazeteler? Kapitalistlere ve emekçilere karşı aynı mı davranıyorlar bu bağımsız gazeteler. Yoksa bir tarafın faydaları daha ağır mı basıyor? Şöyle toptan gazetelerimize bakacak olursak bu gazeteler daha çok kapitalistleri, yani özel sektörü tutuyor. Şimdilik bu böyle. Deneyebilir ki, şimdilik özel sektör gazetelere daha etken, ilâmiyle, okuyucu sayısıyla. Özel sektör ilâmiyle etken ama, okuyucu sayısıyla hiç de etken değil. Türkiye'de okuyucuların yüzde doksanı emekçilerdendir. Demek ki, bizim gazeteler okuyucularına da karşıdır. Niçin, çünkü bizim gazetelerin yaşamasını, çoğunlukla ilân sağlar. Hemen hemen hepsinin.. Onun

için gazeteler okuyucularının faydalarından çok ilân veren özel sektörün, ister istemez, faydalarını kollarlar. Çünkü bizim gazeteler daha milli kurumlar olamamışlardır.

Başka memleketlerde de öyle değil mi? Aşağı yukarı bu iş başka memleketlerde de böyledir. Ama başka memleketlerde bağımsız gazeteler vardır.

Bağımsız gazeteler büyük "Milli Kurumlar" dır. Onlar, okuyucuları ve ilân veren özel sektör arasında bir denge kurmuşlardır. Özel sektörü ne kadar tutarlarsa, emekçileri de o kadar tutarlar.

Bir gazeteyi milli bir kurum haline getirmek, bağımsız bir gazete haline getirmek çok zor bir iş. Önce ilân falan boş verecek bir okuyucu kütlesine sahip olması gerek o gazetenin. Çünkü ilân sahipleri ilânlarını bir maksat için verirler. Onlar da çok satan bir gazeteye hatır için değil, faydaları için ilân verirler. Bir de çok sağlam bir kapitale dayanması gerekir ki, sağdan soldan esen yellere kapılmasın. Özel sektörün kapitali karşısında direnebilsin. Bir de bir gazetenin milli bir kurum niteliğine kavuşabilmesi ne gazete sahibinin elindedir, ne de iyi niyetli birkaç yazarın. Bu bir gazetecilik seviyesidir. Bir memleketin demokratik ortamı seviyesidir. Bir gazeteciler topluluğunun, hatta çoğunluğunun bağımsız gazete, milli kurum düşüncesine inandırmasıdır ve bunun için çaba harcamasıdır.

Türkiye'de milli kurum (Milli Müesses) niteliğini taşıyan bağımsız bir gazete olabilecek midir? Elbette olacak. Çoğunlukla özel sektörü tutan gazetelerde Nadir Nadin, Çetin Altan, Abdi İpekçinin, İlhan Selçuk'un bulunabilmesi Türk gazeteciliği için az beriliktir mi?

Bağımsız bir gazete bir demokraside, bir memlekette zorunludur. Hiç olmazsa bu yıllar içinde böyle birkaç gazete doğmalıdır.

Bir sınıfın gazetesi olacağına, bir memleketin gazetesi olması, "Milli Kurum" niteliğini yüklemek az bir şeref mi?

duyulması üzerine, halk otobüsleriyle Piriçlik'e gitmiş, alınan sıkı tedbirlerden dolayı hiç kimsenin üsse yaklaşması mümkün olamamıştır. Şehir içinde görülen Amerikalılar da halk tarafından çeşitli şekillerde protesto edilmiştir.

Bu arada haberi doğrulamak için bilgilerine başvurulmuş yetkili Türk komutanlarının beyanları birbirini tutmamıştır. Zırhlı Tugay Komutanı Mehmet Barış'ın "Böyle bir şey yok" demesine karşılık, olaylarla yakından ilgili bir subay "Böyle bir şey basma intikal ettirilemez. Skandal olur" demiş, sonradan "Böyle bir şeyden habirim yok" şeklinde konuşmuştur. Yedinci Kolordu Komutanı Kemal Eken, olayla ilgili hiç bir şey söylememiştir. Amerikan üs yetkilileri ise, Türk gazetecilerinin telefonlarına cevap dahi vermemişlerdir.

Bütün yalanlama ve örtbas etme gayretlerine rağmen, ortada Türkiye'nin hükümrانlık haklarına ve Türk askerine saygısızlık teşkil eden acı bir gerçek vardır.

Genelkurmay Başkanı Sayın Tural, Kara Kuvvetleri Komutanı Sayın Refik Yılmaz ve Milli Güvenlik Kurulu'nun üyesi bulunan diğer komutanlar, herhalde Piriçlik Üssü Skandalı ile yakından ilgilenecek ve politikacılar tarafından hiçe sayılan Türkiye'nin hükümrانlık haklarını ve Türk askerinin onurunu korumasını bileceklerdir.

Amerikan üslerinde Türk işçisi greve gidiyor

Amerikan üslerindeki "devlet içinde devlet" statüsünün bir başka örneği de, buralarda çalışan Türk personelinin haklarının hiçe sayılmasıdır. Nitekim, Türk işçilerinin hakları tanınmadığı için, Türkiye Harp İş Federasyonu, 39 Amerikan askeri işyerinde grev kararı almış ve kademeli grevin uygulanmasına ilk olarak Adana'daki İncirlik Hava Üssü'nde başlamıştır.

Harp İş Sendikası'nın İstan-

bul, Ankara, İzmir, Adana, Samsun, Diyarbakır'da düzenlediği grevlere 1000 kadar işçi katılacaktır.

Grev kararı üzerine Amerikalılar derhal grev kırmak için harekete geçmişler ve hükümetin ergeç grevi erteleyeceği haberini yaymışlardır. Grev başladıktan sonra Amerikalıların bütün ulaşım işleri tamamen aksayacaktır. İncirlik'te başlayan grev, burada yapılacak olan askeri tatbikatı da aksatacaktır. Tatbikat için halen İncirlik Hava Üssü'ne 400 uçak ve 5000 Amerikan askeri gelmiştir.

Amerikan üslerindeki Türk işçilerini çalıştıran Tumpance Şirketi, bu işi dokuz yıldan beri yürütmekte ve çalıştırdığı her işçi için ABD silahlı kuvvetlerinden 40 Dolar komisyon almaktadır. Tumpance Şirketi, işçilere ödediği ücretleri ABD Silahlı Kuvvetleri'ne yüksek olarak bildirmekte, Türk işçilerine daha düşük ücret ödeyerek aradaki farkı da kendisi almaktadır. Üslerde çalışan Türk işçilerine Amerikalılar hakaretanmaz muamelelerde bulunmakta, tam mânâsıyla devlet içinde devlet gibi hareket etmektedirler.

İncirlik'teki grevin başlaması

arasında bir konuşma yapan Harp İş Sendikası Genel Başkanı Celâl Bülbül, "Grevimizin hiçbir surette siyasi bir vechesi yoktur ve olamaz da... Ancak şunu Amerikan Sefiri'ne hatırlatalım ki, grevimizi kırmağa yeltenirlerse, o takdirde bu grev siyasi mahiyet arzedebilir, bunun sorumlusu da elbette Amerikan Sefiri'nin ta kendisi olur" demıştır.

Grevin başlaması sırasında İncirlik Üssü'nün Türk muhafız birliği kumandanı olan jandarma binbaşı, Türk işçilerine başarılar dilemiş ve grevciler tarafından alkışlanmıştır.

Amerika'nın yeni bir projesi Ankara'da görüşülecek

Türkiye'deki Amerikan üslerinde bu olaylar sürüp giderken Ankara önümüzdeki günlerde önemli bir toplantıya sahne olacaktır.

Demirel'in Moskova'da, Türk - Sovyet görüşmelerinin ikinci ve son bölümü için Sovyet Yetkilileri ile aynı masaya oturacağı 28 Eylül Cuma günü, Ankara'da NATO'nun nükleer planlama grubu çalışmaları başlaya-

caktır. Kanada, Batı Almanya, İtalya, Hollanda, Türkiye ve İngiltere Savunma Bakanları NATO Genel Sekreteri Manlio Brosio'nun başkanlığında yapacakları toplantılarda, Amerika Birleşik Devletleri toprakları çevresinde kurulacak füze savar kuşağını tartışacaklardır.

Türk - Sovyet görüşmelerinde, sona ermesi dolayısıyla, Ankara ve Moskova'da ortak bildirinin yayınlanacağı 29 Eylül Çarşamba günü, Ankara'daki NATO Nükleer Planlama Grubu toplantısı da sona erecektir. Moskova'da Demirel, Sovyetler Birliği ile dünya barışı, Kıbrıs ve ekonomik yardım konusunda anlaşmaya daha doğrusu kendi fikirlerini karşı tarafı gücendirmeyecek biçimde söylemeye çalışırken, Ankara'da yedi NATO üyesinin Savunma Bakanı nükleer silahlanmayı hızlandıran Amerika'nın etrafında füze kuşağı kurma yolundaki teklifini görüşeceklerdir.

Bütün bunlar göstermektedir ki, iktidar sözcükleri ve Amerikan uçakları ne derlerse desinler, 35 milyon metre kare Türk toprağını işgal eden Amerika'nın üsleri meselesi, Türkiye için biran önce icabına bakılması gereken en büyük baş belâdır.

MOSKOVA DONUŞU KABİNE DEĞİŞECEK

■ Demirel Rusya gezisine devam ederken değişecek bakanlarla ilgili çeşitli tahminler ortaya atıldı. Çağlayangil'in de istifa ettirilmesi bekleniyor.

SÜLEYMAN Bey, Nazmiyanın, Kuaför Nuh ve gürekaşının Sovyetler Birliği gezisi devam etmektedir.

Anadolu Ajansı Genel Müdürü Atilla Onuk'un eğlenceli ve pek istifadeli haber, röportaj ve notlarından öğrendiğimize göre, Sovyetler Birliğinde Demirel gezisinin ikinci gününde en meşhur Rus kadar tanınmış bir şahsiyet haline gelmiştir.

Yine A. A.'ya göre, Türkiye ile Sovyetler Birliği arasında bazı konularda tam bir görüş birliğine varılmıştır. Bu konuların Kıbrıs, Vietnam ve dünya barışı gelmektedir.

Anadolu Ajansı bültenlerinde ve TRT haberlerinde "Komünist Parti Genel Sekreteri" deyiminin "Parti Genel Sekreteri" olarak kullanılması için emir veren Demirel, Sovyet liderleri ile yaptığı resmi ve özel görüşmelerde, iki ülke arasındaki ekonomik ilişkilerin geliştirilmesinden sık sık söz etmiştir. Buna karşılık veren Sovyet liderleri, ekonomik ilişkilerin geliştirilmesi yanında, kültürel ilişkilerin de geliştirilmesi gerektiğini söylemişler. Demirel ise cevap olarak yalnız başını sağ taraftan sol tarafa aktarmakla yetinmiştir.

Gece kırmızı ışık altında gitar çalan gençlerin tevkif edilerek mahkemeye verildiğini de bu arada unutan Demirel, Lenin'in mezarını da ziyaret etmiş

LUCILIUS'dan (İ. S. 60)

BİR HAN'FENDİYE ŞİRİNLİK OLSUN DİYE

Kaçtır söylüyorum, berberle geçiyor bütün ömrün,
Nuh diyor, peygamber demiyorsun...
Saçım, kaşım, dudağım derken, akşamı ediyorsun..
Yazık bunca masrafa, bunca astara!..
Anıyamıyorum valla,
Niye kendine yeni bir yüz satın almıyorsun?..

Türkçe söyleyen :
Can YÜCEL

ve bir çelenk koyarak saygı duruşunda bulunmuştur.

Bestekâr Haçaturyan ile de tanışan Demirel, Anadolu Ajansı'na göre "kendisine iltifatta bulunmuş, sanat ve sanatçılara karşı hürmet duyduğunu belirterek eserlerini zevkle dinleriz" demıştır. Tabii bu arada Demirel, Orhan Kemal'in tevkifinden, Aziz Nesin'in poliste saatlerce sorguya çekilerek dolu dolu "senin ağına sığarım" denildiğinden Sovyetler Birliği'nden ithal edilen plakların siyasi polis tarafından toplanıp imha edildiğinden hiç bahsetmemiştir.

Demirel'in Rusya gezisi devam ederken kabinede değişiklik yapılacağı söylentileri tekrar ortaya çıkmıştır. Uzun süredir Demirel'in, Turizm Tanıtma Bakanı Nihad Kürşad'ı,

Devlet Bakanı Kâmil Ocak'ı, Tekel Bakanı İbrahim Tekin'i, Devlet Bakanı Sadık Tekin Müftüoğlu'nu değiştireceği, Ankara'da ısrarla dolayan haberler arasına son günlerde bir de Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil'de eklenmiştir.

Çağlayangil'in, değişecek bakanlar kafilesine ekleniş Keşan Toplantısında geçen olaylardan sonra olmuştur. Keşan'da, Türk-Yunan görüşmesi için hazırlanan salona giren Türk heyeti üyeleri, kendilerine ayrılan yerlerde bir metnin bulunduğunu görmüşlerdir. Bu metinde, Yunanistan'ın tezi Enosis izah edilmiştir. Türk heyetinde kopan panik bir süre devam etmiş ve toplantıya ara verilmesi istenmiştir. Demirel'in başkanlığında hemen bir toplantı yapılmıştır.

Demirel, Dışişleri Bakanı İhsan Sabri Çağlayangil'e, Yunanlıların getirdikleri Enosis görüşüne karşı öne sürülecek Türk tezinin ne olduğunu sormuş ve hazırlanan karşı teklif hakkında bilgi verilmesini istemiştir. Fakat, böyle bir şeyi önceden aklının kıyasından geçirmede için Çağlayangil, Demirel'e doyuruca cevap verememiştir. Türk-Yunan görüşmesi açılır açılmaz Enosis teklifi ile karşı karşıya gelince, kırattan düşmüşse dönen Demirel, hıncını Çağlayangil'den alarak, toplantıya katılan öteki Türk heyeti üyelerinin önünde o kendine özgü İspartalı gıvesiyle Dışişleri Bakanını batırıp batırıp çıkarmıştır.

Bu olayın üzerinden geçen süreye, esasen yıllarca valilik yapmış ve böylesine yüzlerce olayla karşılaşmış Çağlayangil'in içindeki burukluğu küllendirmiştir.

RUSYA'DAN SEVGİLERLE
(Demirel'ler ve Refet Sezgin)

Ancak, Romanya gezisine, açılan heyete adı konulmayan Berber'in götürülmesi ile kopan fırtına ve Yeğlilköy hava slamanında bu konu ile ilgili sorulara Demirel'in verdiği cevap yeniden ihtilafı alevlendirmiştir. Demirel, berber ile ilgili sorulara "Ben büyük meselelerin adamayım, böyle basit işleri Dışişleri Bakanına sorun" şeklinde cevaplandırmış, Çağlayangil de önceden hazırladığı bir metni gazetecilere okumuştur. Bütün bunlara rağmen, Çağlayangil Demirel ile Sovyetler Birliği gezisine katılmış, oradan da Birleşmiş Milletler toplantısında hazır bulunmak üzere New York'a geçmiştir...

Ekim ayında hükümette değişiklik olacağını belirten siyasi çevreler, Çağlayangil'in meşrebini göz önünde bulundurarak "O istifa nedir bilmez, yalnız istifa ettirilir" demekle ve şunları söylemektedirler:

"Demirel, aslında hükümet üyelerinin büyük bir kısmından memnun değildir. Bunların başında Mehmet Turgut, Ali Naili Erdem gelir. Fakat, Erdem ile Turgut'u Demirel'in dışı kesmez. Fakat, Osman Kibar'ın himayesinden çıkardığı Nihad Kürşad, Adana'lılar tarafından eskisi kadar tutulmayan İbrahim Tekin, İkinci Milli Ligi içinden çıkılmaz duruma getiren Kâmil Ocak, hiçbir işe yaramadığı anlaşılan ve arkasında grubu olmayan Müftüoğlu değiştirilecek ve yerlerine her geçen gün güçlenen Ekmel Çetinel'in çevresindeki 25 kişilik gruptan adamlar alınarak Çetinel yalnız bırakılacaktır. Tabii bu arada, Ferruh Bozbeğli'nin yerine Hasan Dinçer getirilince, Bozbeğli ya da o-larlardan birinin de kabineye alınması ihmal edilmeyecektir... Yeni Türkiye Partisi'nden AP'ye geçmek isteyip de garanti isteyenlerden bir kişinin de bakan yapılması sürpriz olmayacaktır."

GOOOOOL!... VE DEFOOOOOL!...

Orhan Şeref'e geçirdi, Şeref Ulvi'ye... Hay sağhecla geçiremez olaydın!.. Ulvi huzlandı... Gözünü seveyim, ağrıdan al biraz!.. Sanki biz öyle demedik, hâlâ kosturuyor herif... Şimdi de tuttu, müsait pozisyonda ki Kâmil'e verdi!.. O ocağı sömüyese de aldı, Faruk'a aşırı. Sırtkan Faruk, gine de içli çocuk, "Günah benden gitsin!" dedi, üstünden atladı... Aksilğe bak sen, top gelip Orhan'ın ayağına çarpamaz mı!.. Allah kahretsin!.. Gooooool!.. Millet fırladı yerinden... Taşlar uçuşuyor havada... Şişeler, bıçaklar parladı... Bir kurşun geçti kulakların dibinden... Bunun böyle olacağı belliydi zaten... Ahmet - Ahmede, Mehmet Mehmede, mübalağa cenk olundu... 40 illü; 600 yaralı, 60'ı ağır...

O, üç tahta parçasının arasından geçip yirik ağa takılan, bildiğimiz top değil de, başka bir matah sanki!.. Kardaş, Yunan gâvuru mu girdi kalenize, n'oluyorsun yahu!.. Enosis mi ilân edildi, Altıncı Filo topa mı tuttu İzmir'i, ekmeğini mi aldılar elinden, haksız yere iştin mi atıldılar, kundak mı soktular gecekonduna, mütegalibe mi oturdun toprağını üstüne, karını - kızını koltukevine mi kapattılar?.. Ne diye kan büriyor gözünü böyle?.. Olup olacağı bir ayaktopu maçı, kazansan da olur, kaybetse de... Yeter ki insanlık haklarına, yurtdaşılk onuruna, milli bağımsızlığına kastetmesinler... Ne memleket, şimdi, üzerinde gencecik ölümlerin yattığı bu yoz alan; ne de dünya, bu camurlu talu!.. Gel gör ki, Devlet Hastanesinde, yaralılardan Uğur Taluy, yatağının içinde emekliye emekliye, "Görmüyorum, ışıkları yakın, topu görmüyorum," diye sayıklıyor... Ben de biliyorum, kardaş, asıl kabaikat, rotatilleriyle, mikrofoniyle, totolarıyla, kotalarıyla dünyayı, o koskoca, o purl purl, o rengârenk, o güle - oymya yaşanması dünyayı o çocukcağın gözünde küçülte, karartır bir s..

tirici meşin top haline getirenlerde... Asıl suç, üç - buçuk para babası, kapanık Anadolu illerinde top atmasını, top oynatıp vurgun vursun diye, senin memleketine, Sivas'ına, Kayseri'ne bağlılığını sömürenlerde...

Yöneticilerimiz, bu milletin başına göz - göre - göre ve geliyorumla belâ geldikçe, "Gerekli tedbirler artık alınacaktır," diye yaranıza tuz basan yöneticilerimiz, "Bassaglığı" demecleri yolluyorlar sana... Sözüm meclisimden dışarı, hani elektrik sandalyesinin eşliğinde "Sen sözün ne?" diye sormuşlar Amerikalıya, Amerikalı da "Bu bana çok iyi bir ders olacak," demiş!.. Bari bizinkiler de "Baş" yerine "Kafa" sağlığı demecleri yollasalar da... Sen de, hafta - sekiz - gün - dokuz yoz alanlarda "Gooooool!" diye birbirini vuracak yerde, gelecek seçimlerde kendilerine dört-dörtlük bir "Defooooool!" çeksen!.. Ama onlar "Kafasaglığı telgrafları çekmeseler de, şimdiye dek senin çektiğin, aklını başına toplamak için yetti de, arttı bile. Sen de biliyorsun, bu "Defooooool"un da felu var, yumurtası da...

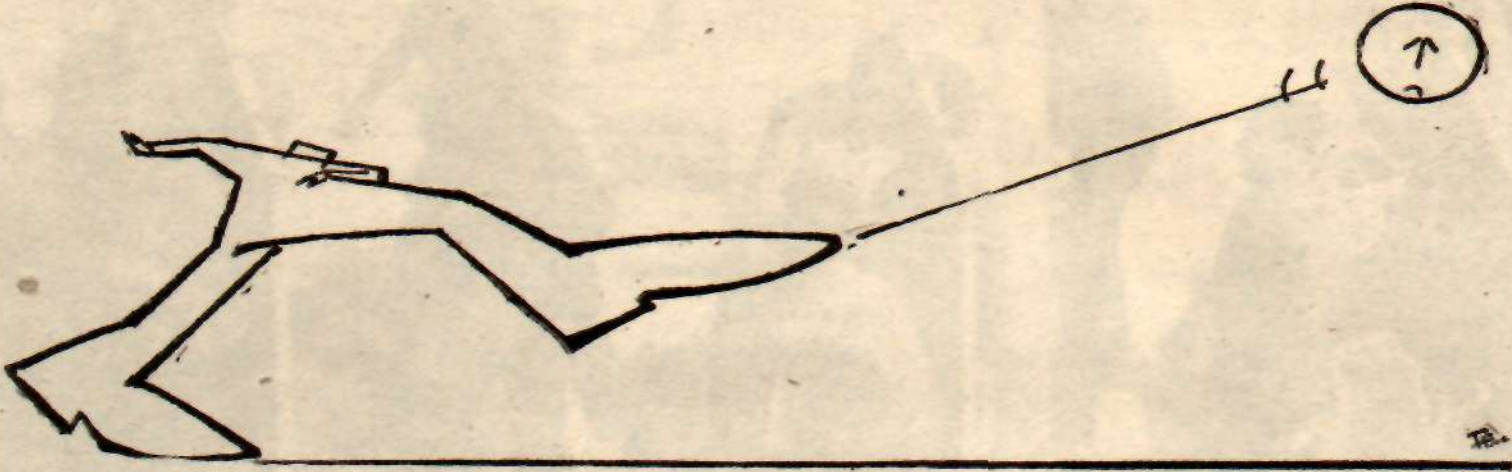
Duyduk hep Kayseri'nin Valisi, o gün, sabahtan kuyulmuş yola, Geysi bağlarına varmış kışlak vakti; kurdurmuş sofrasını, epiy bir parlattıktan sonra başlamış türküyü:

"Geysi bağlarında bir top gülüm var."

diye, okumuş yukarılardan... Ne biliriz hazret!.. umurunda mı?... O sırada, Kayseri'de, aşağıda, "Top uğruna, bok yoluna, sana bana ölüm var."

Allah inandırın sizi, kardeşler, eskiden çok severdim siporu, ama artık Kıvanç duymaz oldum ben bu iştin...

Can YÜCEL

AYAK OYUNU!

İŞÇİ SINIFI VE TİP

FETHİ NACİ

1O Ekim 1965 seçimlerinde yapılan propaganda konuşmalarında, "İşçiler, köylüler, dar gelirli, marabalar..." diye söze başlayan T.İ.P. hatiplerini daha çok giyimi kuşanı yerinde, tuzu kuru kimse-lerin dinledikleri; işçilerin, köylülerin, marabaların ise A.P. hatiplerini dinlemeyi yeğledikleri çok söylendi, çok yazıldı. Sosyalist hareketin gelişmesine karşı olanlar, belirli tarihi, ekonomik, politik sebepleri olan bir durumu, yani Türk işçi sınıfının gerekli bilince erişememiş olması durumunu, sadece T.İ.P.'nin ve T.İ.P. yöneticilerinin yetersizliğine bağlayarak bu tek sosyalist örgütü emekçi kitlelerin gözünde küçük düşürmeğe çalışırken, sosyalist eylem içindeki birtakım arkadaşlarımız da tarihi gelişmenin objektif kanunlarıyla ülkemizin somut durumunu birbirine karıştırmak ve somut durumu çözümlemek yerine birtakım soyut ve genel sözlerle yaslanmak hatasını işlemektedirler. Bu ikili hataya karşı çıkmamız en doğru yolu, içinde bulunduğumuz tarihi aşamanın gerçekliklerini iyi değerlendirmeye çalışmaktır. "İyi değerlendirmek", ne çare ki, ancak birtakım hatalardan geçilerek varılabilecek bir sonuç! Başkalarını hatalı davranmakla suçlarken de hata yapmak mümkün. Ama bunu da göze almak şart. Çünkü "iyi değerlendirme" gökten zembille inmeyecek.

Türk işçi sınıfının büyük çoğunluğunun henüz bir sınıf bilincine varamadığı bir gerçek. Bunun birtakım objektif sebepleri var. Ben, bu yazıda, işçi sınıfı çoğunluğunun T.İ.P.'nin politik eylemine gerektiği gibi katılmamasının, gereken aktifliği göstermemesinin, daha çok devrimci bir potansiyel güç halinde kabızının "sosyalizmin yakın hedefleri ve işçi sınıfı" açısından çözümlemesini yapmağa çalışacağım.

TÜRKİYE'deki sosyalist mücadelenin bugünkü safhada gösterdiği bazı özellikler, işçi sınıfının sosyalist eyleme gereken ölçüde katılmasını geciktirici sonuçlar doğurmaktadır. Çünkü Türkiye'de Avrupa'dan, bilimsel sosyalizmin anayurdundan, farklı bir durumla karşılaşmaktayız. Avrupa'da burjuvazi ile işçi sınıfı arasındaki mücadele kapitalizmin gelişmesinin sosyal temelini, toplumun temel gelişmesini teşkil etmiştir. Oysa Türkiye'de, Türkiye'nin ekonomik gelişme seviyesine bağlı olarak, burjuvazi ile

işçi sınıfı arasındaki gelişmeden önce gelen gelişmeler vardır: Kapitalist gelişme ile yarı feodal tarım yapıları arasındaki gelişme, millî çıkarlarla emperyalizm arasındaki gelişme, v.b. Başka deyişle, Türkiye'deki sosyalist mücadelenin ilk safhalarında *hemen* bir çözüme varılması gereken problemler, işçi sınıfının kafasını bugün meşgul eden problemler, işçi sınıfının günlük yaşamında çok hayati olan problemler değildir; hemen bir çözüme varılması zorunlu olan problemler, büyük ölçüde başka sosyal tabakaları ilgilendiren problemlerdir (Toprak reformu gibi), ya da esas itibarıyla millî karakterde birtakım problemlerdir. Bu problemleri *hemen* çözüme varırmak mücadelesi, sosyalizm için mücadele ile birlikte bir tek ve aynı görevin birbirinden ayrılmaz iki görünümüdür. Ne var ki, yıllardır ekonomik ve politik mücadelenin dışında tutulan işçi sınıfının, birkaç yıl içinde, kolaylıkla bunu anlayabilmesini ve sosyalist mücadelenin kendisine ne getireceğini somut olarak değerlendirmesini beklemek fazla iyimserlik olur.

"SOSYALİZMİN yakın hedefleri ve işçi sınıfı" hakkında yukarıda söylediklerimizi Türkiye İşçi Partisi'nin programından alacağımız parçalarla da doğrulamak mümkündür. T.İ.P. programı, Türkiye'nin sosyal yapısını incelerken, işçi sınıfına verdiği önemi belirtmiş ve işçi sınıfının incelenmesine tam 12 sayfa ayırmıştır. Oysa bu bölümde "Tarım işçileri, topraksız ve az topraklı köylüler"e ayrılan sayfa sayısı sadece 2'dir. Buna karşılık, programın "Vatandaşın neler getireceği?" başlığını taşıyan bölümünde işçilerle ilgili kısım, "Çalışma" adı altında, 6 sayfa olduğu halde, köylülerle ilgili kısım, "Tarım" adı altında, tam 14 sayfadır. Ve, "Türkiye İşçi Partisi, ücretli, emeğin niceliği ve niteliğine göre ve çağdaş uygarlığın gerektirdiği insan onuruna yaraşır bir yaşama sağlayacak şekilde tespit edecektir." (s.133) diyerek işçi sınıfının durumunda sadece bir düzeltmeyi gerçekleştirebileceğini belirten, köklü ve yapısal bir değişiklik getiremeyen Program, topraksız ya da yeteri kadar toprağı olmayan köylülere *parasız toprak* verileceğini söyleyerek Türk köylüsünün yaşamında köklü ve yapısal bir değişiklik yapacağını belirtmekte, Türk köylüsünün yüzyıl-

lık özlemine en kesin, en açık soğuk cevabı vermektedir.

SOSYAL gelişmemizin bugünkü aşamasında başka türlü davranmak da mümkün değildir. Sosyalizm, ha deyince gerçekleşecek bir toplum düzeni değildir. Türkiye, sosyalizme geçmeden önce, sonu sosyalizme varacak olan bir *kapitalist olmayan yol* döneminden geçmek zorundadır. Bu dönemde karma ekonomi elbette devam edecektir. Nitekim T.İ.P. programında, "Özel sektörü, ulusal ekonominin genel plana bağlı yararlı kesimi haline getirmek" (s. 65) ve "Türkiye İşçi Partisi, Türkiye'nin ekonomik hayatının, uzunca bir süre karma bir ekonomi çerçevesi içinde yürütülmesi sorumluluğunu kabul eder." (s. 101) denmektedir. İşçi Partisi'ni komünizm istemekle suçlayanlar, kafasız saçmalarla Metin Tokar gibi antikomünizm tüccarlarıdır.

Ne var ki T.İ.P.'nin yurt gerçeklerine bağlı tutumu karşısında işçiler, "İktidara gelirseniz köylülere bedava toprak vereceksiniz, anladık, ama bize ne vereceksiniz, gene el kapılarında mı çalışacağız?" diyebilirler. Demektedirler de. Vergi reformu; dış ticaretin, bankaların, sigorta şirketlerinin devletleştirilmesi; devletin sosyal hizmetleri halkın ayağına götürmesi, v.b. gibi sözler, büyük işçi çoğunluğu için soyut ve güç anlaşılır sözler olarak kalmaktadır.

Sosyalist mücadelenin *kapitalist olmayan yol* aşamasından geçmek zorunluluğu, işçi sınıfına *hemen* bir şeyler verememek, toprak reformu gibi, emperyalizmle mücadele gibi problemleri ilk plana almak zorunluluğu, işçi sınıfının bilinçlenmesini geciktiren, ve daha kötüsü, emperyalizmin ve burjuvazinin hizmetindeki sendikacılar aracılığıyla işçi sınıfını sadece ücretler için yapılan bir mücadelenin dar çerçevesi içinde tutan sonuçlar vermektedir.

SOSYALİST eylem, "bütün bu ahval ne garaptı içinde dahi", işçi sınıfını aktif bir politik güç haline getirmenin yollarını aramak ve bulmak zorundadır.

İlerde bu konuya gene döneceğiz.

KANLI MAÇIN SORUMLUSU

GEÇEN pazar Kayseri şehri, spor tarihinin en kanlı facialarından birine sahne olmuş, bir gol yüzünden çıkan çatışma sonunda kırk kişi ölmüş, altıyüz kişi de yaralanmıştır.

Sadece Türkiye'de değil, bütün dünya basınında da geniş yankılar uyandıran facia, yöneticiler tarafından herhangi bir polisiye olay olarak kabul edilmiş, benzeri olaylarda olduğu gibi "tahrik"lerden, "olağanüstü tedbirler almak"tan, "sorumluların cezalandırılması"ndan söz edilmiş, ikinci millî ligi önce kaldırmak, sonra yeniden başlatmak gibi güllük-bakkile düşülmüş. Başbakan, Kosigin'in rahatsızlığı dolayısıyla esasen tehir etmek zorunda kaldığı Moskova gezisini sırf bu olaylar yüzünden bir gün ertelemiş gibi görünerek siyasi yatırımlar yapmak yolunu tutmuş, neticede Kayseri ve Sivas valileri ile emniyet müdürleri görevlerinden uzaklaştırılarak sözlümona sorumlular cezalandırılmıştır.

Oysaki, Kayseri ve Sivas olayları, alelade bir polis olayı değildir. Kanlı olayların gerisinde bir çok sosyolojik, ekonomik ve siyasal nedenler yatmaktadır.

Türkiye, mevcut düzenin çıkmazlarının yarattığı bunahımlar içerisinde. Türkiye'de, istatistiklere göre, son yıllarda trafik kazalarında, cinayetlerde, intiharlarda, kadın ticaretinde, hırsızlıklarda endişe verici bir artış vardır. Kanlı olaylar birbirini kovalamaktadır.

Kayseri ve Sivas olayları da, bu toplumsal bunahımın yarattığı bir patlamadır. Ve ilk stad kavgası da değildir.

Sporseverlerin gayet iyi bildiği gibi, daha önce, Bolu'da sabaya giren seyirciler hakemin ensesine tabanca dayamış, karşı takım oyuncularını 45 dakika süre ile taş yağmuruna tutmuş, Afyon'da seyircilerin üzerine süngüli askerler sürülmüş, İzmir'de bir polis, maç yöneten hakemi, "maçı iyi idare etmiyorsun" diyerek dövmeye kalkmıştır. Olaylarla ilgili olarak İzmir ve Bo-

lu emniyet müdürlerinin gazetelerde sorumluluktan yoksun demecileri yayınlanmış ve bütün bu olup bitenler karşısında İçişleri Bakanı Sükan susmuştur.

Bazı gazetelerde yayınlanan uyarma yazılarına rağmen, ikinci millî ligin bu gergin atmosfer içerisinde hiçbir tedbir alınmadan sürdürülmesinde sakınca görülmemiştir.

İkinci millî lige dahil Sivas ve Kayseri takımlarının Kayseri'de yapacakları maçta büyük olaylar çıkacağı ise çok önceden bilinmekteydi.

Olayın nedenleri

Bir kere, iki şehir arasındaki çekışmenin gerisinde ekonomik nedenler vardı. Sivas, Doğu Anadolu'nun önemli merkezlerinden biri olmakla beraber, komşu il Kayseri son yıllarda büyük gelişme göstermiş, hattâ bazı Kayserililer Sivas'ın ekonomik hayatını kontrol altına almışlardı.

Sonra gelmiş geçmiş iktidarlar, Kayseri'yi geliştirmek için ellerinden gelen gayreti esirgememişler, buna karşılık Sivas'ı adamaklı ihmal etmişlerdi.

Hele, bugünkü GP Lideri Kayseri'li Turhan Feyzioğlu'nun kendilerine oynadığı oyunu Sivaslılar hiç bir zaman affetmemişlerdi. 1957 seçimlerinde çoğunluk sistemine göre Kayseri'den milletvekili seçilmesinin imkânsız olduğunu bilen CHP'nin o zamanki harika çocuğu Feyzioğlu, kendi seçim bölgesini terk ederek Sivas listesinin başında yer almış ve parlamentoya girmeğe muvaffak olmuştu. Ne var ki, Feyzioğlu parlamentoya girdikten sonra Sivas'ın meseleleriyle hiç uğraşmamış, 1961 seçimlerinde de nisbi temsil imkânından yararlanarak tekrar Kayseri listesine dönmüştü Feyzioğlu'nun bu oyunu yüzündendir ki, Gemerek İlçesi'nde 1961 yılında yapılan referandumda halk Kayseri'ye değil, Sivas'a bağlanmayı tercih etmişti.

İşte iki şehir arasında yapılan ayırım ve yaratılan çekışmenin sonucu, Kayseri ve Sivas takımları arasındaki maçta kendisini göstermiştir. Her iki şehir halkı, duydukları hıncı, stadyumda ortaya koymak için seferber olmuşlardır.

Kanlı olay, maçın yirminci dakikasında patlak vermiştir. Kayserispor'un 21 yaşındaki oyuncusu Oktay Aktan, 18 içine inerek maçın tek golünü atmıştır. Sivaslılar, gole, "Ofsayd" diyerek itiraz etmişlerdir. İtiraza, Kayserililer de itirazla karşılık vermiş, bu andan sonra taşlar konuşmağa başlamıştır. Taş yağmurunun yarattığı panik içinde herkes çıkış kapılarına koşmuştur. Sivaslıların bulunduğu kesime sapanlarıyla taş yağdıran 15 bin kızgın seyircinin karşısında elli kişilik emniyet kuvveti tam mânasıyla seyirci kalmıştır. İçeride taş, sopa ve stadin kırılan demirleri ile kafalar parçalamp cigerler değilken dışarıda da

Sivaslılara ait otomobil ve otobüsler hurdaya edilmiştir.

Kayseri Valisi Nâzım Üner, o kritik günde Gesi bağlarında piknik yapmağa gitmiştir. Vali bey olayı haber aldıktan sonra apartopar Kayseri'ye dönmüştür ama döndüğü zaman da iş işten geçmiştir. Kanlı olayın bilançosu, 37'si Sivaslı olmak üzere 40 ölü ve 600 yaralıdır.

Demirel ile Sükan ise, olayı İstanbul'da öğrenmişlerdir. Sükan askeri bir uçakla Kayseri'ye giderken, Kosigin'in hastalandığını haber alan Demirel de Sovyetler Birliği gezisini olaylara bağlayarak ertelemeyi kararlaştırmıştır. Fakat daha sonra Moskova'da, Sovyetler Birliği gezisini üç gün daha uzatmakta bir sakınca görmemiştir.

Kayseri'de idari ve adli soruşturmaya el koyan İçişleri Bakanı Sükan demecileriyle kamuoyunu yanıltmayı ihmal etmemiştir. Sükan'ın direktifle

MEHMET ALİ AYBAR Vietnam Savaşı

Russell Mahkemesi Soruşturma Komisyonu Başkanı olarak Kuzey Vietnam'a giden TİP Lideri Sayın Aybar, savaş izlenimlerini, Vietnam'ın sosyal ve ekonomik durumunu, Vietnam Savaşı'nın anti-emperyalist mücadele içindeki yerini ve Türkiye ile ilgisini, bizzat kendisi tarafından çekilmiş savaş fotoğraflarıyla belgeleyerek ANT'a yazmıştır.

GELECEK HAFTA ANT'TA

Kayseri ile Sivas arasında
yaratılan husumet stadyumda
seylreillerin birbirini taslamassyla
sonuclanmış, 40 kişi ölmüş,
600 kişi yaralanmıştır...

Mevcut
düzen,
kitleleri
stadlara
toplayarak
düşmanlık
duyguları
ve kumar
hırsı içinde
yozlaştır-
maktadır.

KİM?

riyle hareket eden yetkililer, olaydaki
ölümlerin sıkışmadan ileri geldiğini söy-
lemiş ve bu demeçler radyo ve gaze-
telerle kamuoyuna duyurulmuştur. Bu
arada İstanbul gazetelerinin Kayseri
muhabirleri olayı taraf tutarak vermiş
ve Sivas'ta ertesi gün çıkacak olaylara
zemin hazırlamışlardır.

Tedbirsizlik!

Olayları pazar gecesi haber alan Si-
vaslılar ertesi gün intikam duygusuyla
harekete geçerek Kayseri'liere ait be-
lediye otel ve lokantasını tahrip etmiş-
lerdir. Kayseri'den uçakla gelen Sü-
kan'ı da "katil Sükan!", "Defol, istifa
et" sözleriyle karşılamışlardır. Bu
lafial içerisinde paniğe kapılan Sükan,
Vali konağından yaptığı konuşmada
"Önce Kayseri'ye gitmemdeki sebep,
olayları yerinde görmek, gereken ted-
birleri almak, suçluları ortaya çıkar-
mak içindir. Adli tip heyeti gelmeden
de buraya gelemedim. Herhangi bir
hile olmasın, diye bekledim. Bugün
yedi müfettişimiz tahkikatı bitirdi. Ben
de bu saate kadar tahkikatı kendim
yaptım" diyerek kendisini savunmağa
çalışmıştır.

Bu kanlı olaylar karşısında sorumlu
bakanların, valilerin ve emniyet mü-
dürlerinin derhal istifa etmeleri gere-
kirken, hepsi de görülmemiş bir vur-
dumduymazlık içinde görevleri başında
kalmakta sakınca görmemişlerdir. Bü-
yük ölçüde kendisinin sorumlu olduğu
bir olayın soruşturmasını bizzat Sü-
kan'ın kendisi yürütürken, ikinci millî
ligi hiçbir tedbir düşünmeden düzenle-
yen Devlet Bakanı Kâmil Ocak da,
gazetecilerin "istifa edecek misiniz?"
sorusuna "Nereden çıkarıyorlar bunla-
rı? Bakın işte, bakan telefonundan ko-
nuşuyorum sizinle..." diye cevap ver-
mek pişkinliğini göstermiş, Kayseri Va-
lii Üner de, aynı soruya "Neden istifa

edeyim?" sorusuyla karşılık vermek
cürretini kendinde bulabilmiştir.

Bu arada İçişleri Bakanı Sükan, Kay-
seri ve Sivas valileriyle emniyet mü-
dürlerine isten el çektilerinde kendisini
sorumluluktan kurtarmak yolunu tut-
muştur. Oysa, ikinci lig maçları için
zamanında gerekli tedbirleri almayan
Sükan, kanlı olaylardan birinci derece-
de sorumludur.

Kolluk rejimi

Kayseri olaylarını, aynı gün gazete-
lerde yayınlanan bir haberle birleştir-
ince, dehşet verici bir ihtimali de dü-
şünmemeye imkân yoktur. Gazetelerde
yer alan haberlere göre, "Polis Vazife
ve Selâhiyetleri Kanunu"nun 16. mad-
desi değiştirilerek bundan böyle polise
"adam öldürme" yetkisi verilecektir.

Halen, ancak hukuka aykırı bir dav-
ranışta bulunduğu zaman yuritaşın kar-
şısına dikilebilen polis, tasarı kanun-
lastıktan sonra, müstakbel suçları ve
suçluları keşifle de görevlendirilecektir.
Bu duruma göre, polis, herhangi bir
şanığı, gerçekte suçlu olmasa da öldü-
rebilecek, fakat suçlu sayılmayacaktır.
Süleyman iktidarının getirdiği tasarı
kanunlaşır, Türkiye'de hukuk rejimi
değil, "kolluk rejimi" hâkim olacaktır.
Ancak, özellikle 27 Mayıs'tan sonra po-
lisin silâh ve çöp kullanmasına karşı
halkoyunda beliren tepki dikkate ali-
nırsa, iktidarın bu tasarıyı halka be-
nimsetmek için bir takım gerekçeler
bulmak zorunda olduğu ortaya çık-
acaktır.

Son kanlı olaylardan sonra, iktidar
çevreleri, derhal bunu istismar yoluna
sıpmışlar ve polisin yetkileri sınırlı ol-
duğu için olaylara zamanında müdahale
edemediğini ileri sürerek, söz konusu

tasarının bir an önce meclisten geçiril-
mesi için propagandaya girişmişlerdir.
İktidarın, Kayseri'de can veren kırk
kişinin cesetleri üzerinde kurmayı ta-
sarladığı "kolluk rejimi"ne zemin ha-
zırlamaya çalıştığını görenler, devlet
kuvvetlerinin sırf bu tasarıya hakkı bir
gerekçe oumak için kanlı olaylara göz
yumduğunu rahatlıkla ileri sürmekte-
dirler.

Kanlı olayların sorumluları arasında,
spor işlerini yürütmekle görevli Devlet
Bakanı Kâmil Ocak ve Futbol Federas-
yonu Başkanı Orhan Şeref Apak da
vardır. Sık sık olaylara sebep olan
ikinci millî lig, onların gelişigüzel va-
adleri sonucunda hazırlıksız ve hiçbir
tedbir alınmadan, sonuçlar hesaplan-
madan düzenlenmiştir. Dışişleri Bakan-
lığı kadrosundan Futbol Federasyonu'na
geçen ve yabancılarla kurduğu yakın-
lıklarla tanınan Apak, çıktığı Anadolu
turnelerinde ayaklarının dibinde kurban
kesen illeri, Kâmil Ocak ise, kendisini
ziyaret eden senatör ve milletvekillerin-
in seçim bölgesi olan illeri ikinci millî
lig'e almakta sakınca görmemişlerdir.

Asıl suçlu düzendir!

Ama yine de bunlar, olayın yüzeyde
görünen nedenleri ve sorumlularıdır.
Üzerinde asıl durulması gereken husus,
mevcut kapitalist düzen içerisinde ege-
men sınıfların, halk kitlelerini temel
meselelere yabancı kılmak için tezgâh-
ladıkları oyunlarıdır.

Nasıl ashında halkın hizmetinde ol-
ması gereken sinemalar, gazeteler, rad-
yolar gerçek amaçlarından uzaklaştırı-
larak halk kitlelerini afyonlamak için
kullanılmakta ise, zevkli bir spor olan
futbol da, bugün Türkiye'de kitleleri
birbirine düşüren ve vatandaşları ko-
lay yoldan zengin olma peşinde koş-
turan bir araç haline getirilmiştir.

Profesyonelliğe geçildikten sonra spor
aşkı ve kulüp sevgisi bir tarafa itilmiş,
futbolcular esir pazarlarında satılan kö-
leler haline sokulmuştur. Varlıklı kim-
seler başlarına geçtikleri kulüpleri bir
nüfuz sağlama aracı olarak kullan-
makta, sırf hırslarını tatmin etmek için
milyonlarca lirayı har vurup har-
man savurmakta, karşılıklı meydan
okumalarla çeşitli kulüplerin taraftar-
larını birbirine düşman etmektedirler.
Hele yazımızın başlangıcında belirttiği-
miz gibi, bölgeler arası karşılaşmalar-
da bu kışkırtmalar had seviyesine çık-
makta, şehirler arasında düşmanlıklar
yaratılmaktadır. Tiraj peşindeki basın
da bu yolda elinden geleni esirgeme-
mektedir.

Spor Toto kumarı ile insanlar "kolay
kazanç" hırsıyla avutulmakta, kitleler
her hafta stadlarda meşin topun ya-
ratdığı heyecan ve 13 tutturma umudu
içerisinde kendi sorumlularından uzaklaştı-
rılmaktadır.

Çeşitli ekonomik ve sosyal baskılar
altında ezilen kitleler, bu yozlaştırma
neticesinde, ancak futbol sahalılarında
deşarj olabilmektedirler.

İşte, Kayseri olayının gerçek nedeni
budur ve asıl suçlu, şu veya bu şahıs-
tan çok, Türkiye'de hakim kılnan ka-
pitalist sistem ve o sistemi her türlü
çareye başvurarak sürdüren egemen
sınıflardır.

İleride Türkiye'yi bölgelerarası kave-
galara sürükleyerek Anadolu toprak-
ları üzerinde egemenliğini sürdürmek
hesaba içinde bulunan Amerikan ajan-
larının da, Kayseri olaylarını büyük bir
zevkle izlediklerinde ve bunda ileride
patlak vermesini bekledikleri büyük ça-
tışmaların nüvesini görerek ellerini
memnuniyetle uğuşturduklarında asıl
şüphe yoktur...

Doğu'da sosyalizasyon fiyaskosu!

ŞADI ALKILIÇ

Doğu halkına sağlık hizmetlerinde bulunmak gerekçesiyle Barış Gönüllüleri köylere kadar sızmışlardır ve büyük bir rahatlıkla Amerikan emperyalizminin emellerine hizmet etmektedirler.

Doğu'da sosyalizasyon yoksa halk için sadece laftan ibaret kalıntı, binbir illetin pençesindeki insanlar kaderleriyle başbaşa bırakılmıştır...

Son teselliler!

Felâketin, sefaletin nedeni, ekonomik ve sosyal strüktürde yatıyor. Türkiye'yi yarım tedbirlerin kurtaramayacağına burarlarda daha çok inandım. Ortanın solu, tıbbın sosyalizasyonu, Amir ve özgür olmayan planlama... BUNLAR SON TESELLİLERDİR!

Sosyalizasyon, bugünkü haliyle, her yanı dertli bir hastanın esas illetini teşhisine çalışmayıp, ona altındış yapmak için uğraşmaya benzemektedir.

Bu sevimli, iyi yürekli, yüksek etnik vasıflı insançıkların çoğu Türkçe bilmemektedir. Dertlerini doktora anlatamamaktadırlar. Tercümanlı sosyalizasyon... Cahil tercüman anlatacak, doktor anlayacak, hasta iyi olacak...

Ezici feodal ilişkiler kaldırılmadan sosyalizasyon yürür mü?

Doğunun dürüst, mert, iyi insanları da çağdaş uygarlığa layıktır elbette. Nitelik, değil bu çağda, İsa'dan binlerce yıl önce yapılmış Urartu kanallarına, eserlerine, kalelerine, bent ve köprülerine rastladım, medeniyet buralarda yürütmüşler. Ermeni krallarının yaptıkları su kanallarını, köprü ve derbentlerini, muhkem yapıt ve kiliselerini hayretle inceledik. Osmanlı devrinden kalma nice güzel eserler gördük. Yakın tarihte Ermenilerden kalan bağların ezmanlaşmış hallerine, Zap Vadi'sinde erkektmiş pirinç tarlalarının perisanlığına bakakaldık. Tarih Ermeni kiliselerini üstlerine tapulmuş, köyleri almış satmış ağalar da gördük. Hele Hakkâri'nin ünlü Sümbül sıradağlarının bir ağının üstüne tapulu olduğunu işitince ağımız açık kaldı.

Yurdumuzun tüm sıradağlarının doruklarında, en önemli noktalarında hep Amerikalı yabancılar mekân kurmuş, iş kurmuş... Hiç aklımıza, hayalimize gelmeyen ıssız yulce dağların başında bir bakıyorsunuz, karşınızda Coni'ler... Radarlar, gizli gizli işler... Bizim şehit binbaşı doktor peder'in mezarında yaraları yeniden kanıyordur herhalde...

Kimlere hizmet?

Doğu sosyalizasyon bölgesi yeterli araç ve tıbbi gereçten yoksundur. Hatta, öyle ki, örneğin Van Devlet Hastanesi'nde basit bir Narkoz aleti bile yoktur, medeni şehirlerde hayvanlar bile narkoz aletleriyle baydılarak ameliyat edilirken Van Devlet Hastanesi'nde açık eter kokla-

akarsu hiç yok. Evlerde çoğunlukla gaz lambası, ışık yok. İn gibi penceresiz, pislik, sinek, koku içinde güneşsiz, aysız, yeşiliksiz, çiçeksiz, altüstü toprak, yarısı ahır evler... Su içmek için, konuğa sunmak için bir tek bardakları yok. Kapkacak hak getire... Bir çuval altta, bir çuval üstte, boyuna çocuk doğuruyorlar. Çocukların elleri, yüzleri, vücutları belki doğduklarından beri yıkanmamış. Bit var... BİT!

Büyük küçük, hepsi yamalı giysiler içinde... Çok anlatıldı, çok yazıldı bunlar... Uzatmaya ne hacet, tek kelime ile SEFALET!

Sen, bu mert, bu yiğit, bu her iyiliğe, bolluğa ve mutluluğa layık insanları bu sefalet, bu rezalete mahkûm et, hasta et, sonra ilaçsız, sade suya bir sosyalizasyon hekimi gönder, hekim de bitlensin, geri dönsün!

Bu sosyalizasyon ha? Buna Eyüp'teki topal leyke bile güler. Bu tutum, adamı ilk önce asıp sonra idam sehpasının altında oturup ağlamaya benziyor.

Büyük yazar Mahmut Makal'ın Bizim Köy'ünde insanlar ot kaynatıp yiyordu. Doğu köylerinde insanların yiyip vitamin alabileceği ot bile yok. Hele buğdayları öyle cılız, öyle ök-süz, öyle verimsiz ki...

Köylerde et, tereyağı, yumurta yedikleri yok ama cüz zam (Lepra) var. Bu asırda bir memleket için en büyük utanç ve ayıp olan cüz zam hastalığına tutulmuş vatandaşlarının karşısında ne söyleyeceğimi, ne konuşacağımı şaşırdım. Acaba onlara Altay'lardan çıkan ok'un Alp-ler'e vardığını söylesem veya Ergenekon destanını, Bozkurtları anlatsam cüz zama iyi gelir miydi?

Cüz zam, geri ülkelerin, çok geri ülkelerin yoksulluk hastalığıdır. Verem de öyle... Bu bölge verem alabilmesine yaygın. Cüz zamla Amerika'dan, üzerinde Amerikan bayrağı olan bir ufak torba ile ne iddîgü belirsiz bulgur, biraz yuduruk yağ gönderiyorlar. Milleti dilenci etmişiz, habirimiz yok...

Temiz hava bile alamıyorlar... Hayvanlarla, hayvan pislikleriyle, insan pislikleriyle beraber yaşadıkları için havaları da pis. Binleryüz küsur yıllık afyon, söylenen masal işte bunları bu hale getirmiş... Şehir, seyyitler, hepsi de yüzle yüz peygamberin sulbünden geldiklerini iddia ediyorlar. Kendilerine gerçekten Muhammedin torunu sanıyorlar, secceleri bile var. Hemen her köyde bir torun!

"Bil illeti, ki sonra müdaviya şasaddı
Her merhemü her yâreye merhem mi sanırsın?
ZİYA PAŞA

VAN - Hakkâri sosyalizasyon bölgesinin sosyo-ekonomik yapısını, politik eğilimlerini üç aydır gücümün yettiği kadar inceledim. Oniki köyde kaldım, Çatak ilçesi'nde bir ay oturdum. Bu şartlar, böyle köklü bir araştırmanın ürünüdür.

Doğu'da köyden köye, sanki ecelimizi arar gibi, sanki felâketimize koşar gibi tehlikeler içinde dolaştık... Bakanlar bu köyleri rüyalarında bile görmemişlerdir. Korkunç uçurumlu yollar... Keçi yolları... Feleğe başkaldırmış dağlar, alabildiğine ıssızlık,

ses soluk yok... İnsana dehşet veren yalnızlık...
Doğu ilk oluşundaki gibiydi... Yol yoktu, biz dağ bayır, tutunabildiğimiz yerden gidiyorduk. Jeep'le, katırla, yaya...

Korkunç sefalet!

Doğu sosyalizasyon bölgemizde, Van - Hakkâri il merkezlerinde, Çatak ilçesi'nde ve köylerinde, Edremit bucağında, Kurubaş, Kalecik, Göreniş, Barakçı, Beyüzümü, Gölardı, Alaba-

yır. Yedikilise köy ve obalarının incelediğim sosyalizasyon uygulamasının havanda su dövmek gibi bir şey olduğunu kesin olarak anladım.

ANLADIM Kİ, KÖY SOSYALİZE EDİLMEYEN TİP VE HİÇBİR HİZMET SOSYALİZE EDİLEMEZ.

Bu, ekonomi politığın ve sosyolojinin kanunudur. Sosyalist idare olmayan ülkede, sosyalizasyonun yürütülmesi imkânsızdır.

Her şeyden önce bölgenin köylerinde çoğunlukla içecek su yok, tek ağaç yok, yıkanacak temiz

DOĞUNUN SAHİPSİZ İNSANLARI

(Sosyalizasyon da derde deva değil!)

tarak bu fen ve bilim çağında insanlar ameliyat masalarında heder edilmektedir. Bu açık eter usulü, Evliya Çelebi'nin Viyana'yı gezdiği zaman gördüğü ameliyatlarda ve en son Sivas'ta pol savaşlarında kullanılıyordu.

Sosyalizasyonlu Van Devlet Hastanesi'nin narkoz uzmanı olmadığı gibi, hiç değışe yetişmiş bir narkoz hemşiresi bile yoktur. Ameliyat bayıltmaları, hademe tertibinden okul görmemiş cahil bir pansumancı tarafından yapılmaktadır.

Çatak Devlet Hastanesi binası ortaokul haline getirilmiştir. Bu uzak ilçede uzun zamandan beri doktor yoktur. Sosyalizasyona tâbi Hakkâri'de devlet hastanesine benzeyen bir yer varsa da bir tek müteahhas doktor bulamadım.

Sonra, bütçedeki korkunç sosyalizasyon giderlerine bakınız... Milyonlarca lira bu iş için bu bölgeye akmaktadır.

Sosyalizasyon aslında iyi bir fikirdir, fakat başıboş, liberalist bir ekonomi sistemi içinde, di-

şiplinsiz bir yönetimde defjenera olur.

Bizde sosyalizasyon, ilaç emperyalizminin öncü bölümü gibidir. Türkiye'de pek korkunç bir ilaç emperyalizmi, sömürücülüğü vardır. Sosyalizasyon onların ilaçlarının daha çok satılmasına, halkımızın, köylümüzün ilaç emperyalizmi tarafından daha çok sömürülmesine yaramaktadır. Yoksa bu sosyalizasyon işi, ilaç firmalarının icadı gizli bir oyun mudur? Anlayamadım.

Ömrü boyunca meyve yitü görmeyen, kiraz ağacını, kayısı ağacını, armut ağacını, velhasıl cümle meyve ağaçlarını tanımayan, senede bir kere bile doya doya et yiyemeyen, tahıl yemekten bunalmış bu insanlara bol bol uydurma vitamin hapları sat, sonra gelsin tatlı kârlar...

Proteinli, aç, hasta adamın karşısında doktorun çaresizliğini siz hiç gördünüz mü? Ben gözlerimle doğuda ve batıda gördüm. Sosyalizasyon bedava ilaç vermiyor ki... Ya bir müdahaleyi tam yapın veya bırakınız şu yoksul halk rahat yaşamadı, bari rahat ölsün. Ölüme döşeginde bir de ilaç parası aramak sıkıntısına düşmesin.

SONUÇ :

1. Ezici feodal ilişkiler kaldırılmadan sosyalizasyon yürülmez.
2. Sosyalizasyon doğunun acı gerçeklerini maskelemek içindir.
3. Sosyalizasyon ilaç emperyalizminin öncüsü gibidir.
4. Köy sosyalize edilmeden hiçbir hizmet sosyalize edilemez.
5. Her türlü teftişlerin neticesi hiç olacaktır.
6. Sosyalizasyon bölgesinde kalifiye personel onda üç kadradır. Ya müptediler veya münkesirler burada hizmete gelmektedir. Şuhalde bu sosyalizasyon halka değil, onlara dönüktür.
7. Üç küsur yıllık netice ise, masraflara göre pek sönüktür. Sağlık teşkilatının başında bulunanlar ne kadar iyi niyetli olursa olsun, bu hal böyle devam ettikçe hiçbir sonuç alınmaz.

Çaresi ne, dersiniz, bunun da tek çaresi, tek kurtuluş yolu, sosyalizm'dir.

Sosyalizm gelmeden sosyalizasyon olamaz.

Alkılıç Siirt'e tayin edildi

ANT'nın 5 Eylül tarihli müşasında arkadaşımız Şadi Alkılıç'ın, hakkında herhangi bir kesin mahkûmiyet kararı bulunmadığı halde, mensubu bulunduğu Sağlık Bakanlığı kadrosunda hiçbir göreve atanmayarak emekliğine on ay kala devlet kapısında perişan edildiğini açıklanmış ve sormuştuk: "Sağlık Bakanı Dr. Vedat Ali Özkan, bu haksızlık karşısında susacak mıdır?"

Memnuniyetle öğrendiğimize göre, Sağlık Bakanı Sayın Özkan, yayımlarını üzerine, Şadi Alkılıç'ı 12.9.1967 gün ve 6347 sayılı emirle Siirt Sağlık Müdürlüğü'nde bir göreve tayin ettirmiştir.

Sağlık Bakan'ının bu yerinde kararıyla, sadece Türkiye'de değil, dünya kampoyunda da büyük tepki yaratan bir haksızlık giderilmiş olmaktadır.

Sayın Özkan'ın bu tutumunun, Demirel kabinesinin diğer bakanlarına da örnek olmasını dileriz.

Tarım Bakanlığında Nazi'vari terör!

TARIM BAKANİ DAĞDAŞ
(Astığı astık, kestigi kestik!)

TÜRKİYE esas itibariyle bir tarım memleketidir ve tarım hizmetlerini yürütmekle görevli bir Tarım Bakanlığı vardır. Ancak bu bakanlığın adı, AP iktidarı döneminde daima "toprak reformuna karşı çıkmak", "devlet ormanlarını ağalara peşkes çekmek" v.s. gibi balık çıkarlarına aykırı icraat ve teşebbüslerle yanyana gelmiştir.

Başka türlü olması da imkânsızdır. Çünkü, bakanlık Hitler nazizmine taş çıkartacak bir zihniyetle yönetilmektedir.

Tarım Bakanı Bahri Dağdaş, koltuğa oturur oturmaz etrafına korku ve dehşet saçmakla işe başlamıştır. İlk önce kendisine "muhalif" ya da "solcu" olarak tanımlanları keyfi şekilde yerlerinden uzaklaştıran Dağdaş, daha sonra açıkça AP'nin ve onun temsil ettiği egemen sınıfların dümensuyunda giden memurları genel müdürlük, müstesarlık ve bu makamların muavinliklerine tayin etmiştir. Daha sonra bakanlıkta devrimci gazeteleri okumak, emma namazlarına gilmemek, dahi bir tehlike haline gelmiş, hele ülkenin toprak reformu, orman davası, köy kalkınması gibi temel sorunlarıyla ilgilenen orman ve ziraat yükseک mühendislerine karşı bir yıldırma kampanyasına girişmiştir.

Dağdaş'ın nasıl bir zihniyete sahip olduğunu, bakanlıkta bütün memurlar tarafından bilinen şu anekdotlar çok iyi ortaya koymaktadır.

Bahri Bey doğu bölgesini gezerken Ağrı'lılar kendisine hayvan kaçakçılığının alıp yürüdüğünden, bunun büyük ölçüde servet ve döviz kaybına sebep olduğundan bahsederek hayvan ihracatının devlet tarafından düzenlenmesini istemişlerdir. Bakanın bu isteğe cevabı şu olmuştur: "Hayır, olmaz öyle şey! Siz buraya komünist rejim mi getirmek istiyorsunuz?"

Yine doğu illerinde iken Sovyet sınırına yakın bir yerde çiftçiler, toprakların ıslahını ve sulama işlerinin düzenlenmesini istemişler ve bunun sınırın öte yanında, Sovyet Rusya'da uygulanmasıyla gayet iyi sonuçlar alındığını söylediler. Bu sözlerle Bahri Bey sinirlenmiş ve hisinle "Nereden biliyorsunuz" diye sormuştur. "Efendim, huduttan her şey ayan beyan görüldü. Orası yeşildir ve kamyonları durmadan mahsul götürmektedir" cevabını aldıca da şu karşılığı vermiştir: "Siz komünistleri bilmezsiniz. Onlar propagandalarını yapmak için geceleri kamyonla getirirler ve siz de görsünüz diye gündüzleri huduttan gerilere taşırlar!"

İşte bu zihniyetleki Tarım Bakan'ının gadrine uğrayanların başında Tarım Bakanlığı Müstesarı Osman Soysal gelmektedir. Soysal uzun süre tamamen pasif durumda bırakılmış ve AP'nin tarım politikasını müstesar muavini Osman Boyacıoğlu bakanla birlikte yürütmüştür. Demirel'in hemşehrisi olan Boyacıoğlu halen Ziraat

İşleri Genel Müdürü'dür. Müstesarlık ise, eski DP'lerden Rubi Tunakan'a verilmiş ve Orman Kanunu Tasarısı onun yardımıyla geçirilmek istenmiştir.

Orman Kanunu'na karşı demec veren ve imza koyan birçok ormancı görevlerinden uzaklaştırılmış, bu arada teftiş heyeti başkanı da görevinden alınarak pasif bir yer olan müşavirliğe verilmiştir.

Amerikan emperyalizmine cesaretle karşı çıkan Türkiye'nin tek beslenme uzmanı Doç. Dr. Osman Koçtürk de, Adana'ya tayin edilmiş ve istifa zorunda bırakılmıştır.

Bakanın hatalı icraatına karşı çıkan Ziraat Mücadele ve Karantina Genel Müdürü Lütfi Kazancıoğlu ve muavini Ali İzzet Leventoğlu da görevlerinden alınarak müşavirliklere çekilmiştir.

Hakkında cesetli yolsuzluk iddiaları bulunan Diyarbakır Ziraat Mücadele ve Karantina Reisi Lütfi Akca'nın en az iki defa başka yere tayin için emir çıktığı halde, bölgenin AP teşkilatı kendisini tuttuğu için, bütün soruşturmalar ve tayin emirleri Tarım Bakanı tarafından basuraltı edilerek görevinde kalması sağlanmıştır. Onun yerine tayin edilerek Diyar'ı'na giden Fehmi Teoman ise, iki hafta kadar Diyarbakır'da kaldığı halde görevde başlanmamıştır. Bunda İçişleri Bakanı Faruk Sükan ile birlikte partinin diğer ileri gelenleri ve Diyarbakır Valisi de rol oynamıştır. Bu olay bakanlık camiasında tam bir skandal olarak nitelendirilmektedir, çünkü kanunlar açıkça çiğnenmiştir.

Celâl Gökus ise, aralarında hiçbir akrabalık ilişkisi bulunmadığı halde, sırf Ali İhsan Gökus ile soyadı benzerliği olduğu için baş'a yere nakledilmiştir.

29 yıldan beri ziraat mücadelesinde başarı ile görev yapan Ziraat Yükseک Mühendisi Güngör Karel, bir yıl önce Erzurum'a nakledilmiştir. Defalarca çeşitli fakültelerden istendiği halde ziraat mücadelesinde araştırmalarından ayrılmayan Güngör Karel, bu tayinden sonra Erzurum Atatürk Üniversitesi'nin isteği üzerine öğretim görevlisi olarak işe başlamış, ancak üç hafta ders verdikten sonra Tarım Bakanı Dağdaş buna da engel olmuştur. Bütün enstitülerin seve seve çalıştırabilecekleri böyle bir uzman, sırf istifa zorunda kalsın diye pasif bir görevde bulundurulmaktadır.

Tarım Bakanı Dağdaş'ın Türkiye'nin çıkarlarına aykırı icraatı, Orman Kanunu'nun değiştirme teşebbüsleri, toprak reformunu engelleme gayretleri, Amerikan emperyalizminin çıkarı için Türkiye'ye Sonora - 64 buğdayını benimsetirme gayretleri bugün bütün gazete okurları tarafından bilinmektedir.

ANT, ilerideki sayılarında, Dağdaş'ın bu teşebbüslerini ve icraatını da halkoyuna açıklayacaktır.

Amerikan Doları Sarsılıyor!

■ Altın rezervlerinin azalması ve Dolar'ın itibarının tehlikeye düşmesi, Amerika'nın dünyadaki egemenliğini sona erdirecek çok önemli bir gelişmedir

HALÜK TANSUG

GERİDE bıraktığımız günler, milletlerarası münasebetler alanında çok önemli bir gelişmeyi yüzeye vurdu. Dolar'ın altına oranla kıymetinde elle tutulur derecede belirli bir tehlike, nihayet kendini gösterdi. (Bak: LE MONDE, 17-13 Eylül 1967, sayfa 14).

Dolar'ın altına oranının tehlikeye sürüklenmesi ise, tabii, dış politikada milletlerarası bir unsurun sarsılması anlamına gelir. Çünkü, Batı Bloku'nun ve kapitalist sistemin "süper üleri" Birleşik Amerika, dünya münasebetlerini yüzde yüz oranında Dolar'a dayamıştır.

Dolayısıyla, eğer yakın gelecekte Dolar'ın kıymetinde herhangi bir sarsıntı meydana çıkarsa, o zaman Birleşik Amerika'nın dış politikası da temellerinden sarsılma, hattâ çökme durumuna düşebilir. (Bak: ANT, 19 Eylül 1967, sayfa 12).

Şimdi, Dolar'la ilgili en son gelişmelerin ana hatları üzerinde kısaca duralım.

Washington resmi kaynaklarından dışarı aızan haberlere göre, Birleşik Amerika maliyesi zor durumdadır. Ülkenin tediye bilançosu devamlı açık vermektedir. Amerika karşısında alacaklı duruma geçen diğer Batı ülkeleri, alacaklarını altın şeklinde tahsil etmektedirler.

Çünkü, İkinci Dünya Harbi'nden bu yana, Dolar'ın kıymetinde fiili bir düşüş meydana gelmiştir. Oysa Dolar'ın altın karşılığı, reamen, hâlâ harpten önceki orana bağlıdır.

Neticede, Amerika'dan alacaklı ülkeler idarecileri ve kapitalist ekonomik sistem etkisindeki bütün ülkelerin halkları, genellikle altın Dolar'a tercih etmeğe başlamışlardır. Böylece Amerika'nın altın stokunda devamlı bir azalma olmaktadır. Amerika aleyhine böylelerine gelişme devam ederse, Washington hükümeti, yabancı talepleri altınla karşılayamayacak hale gelecektir.

Mesela, halen Birleşik Amerika'nın Fort Knox'daki kasalarında 13 milyar 200 milyon Dolar kıymetinde altın vardır. Tedavüldeki kâğıt Dolar'ın yüzde 25'i, Kanunen Fort Knox'da tutulma durumundadır. Yani, 13 milyar 200 milyon Dolar'lık altından takriben 10 milyar Dolar'lık altın, hareketsiz kalmaya mahkumdur. Sadece 3 milyar 200 milyon Dolar'lık altın, yabancıların taleplerini karşılamaya tahsis edilebilmektedir. Bunun yanında, kazancının her geçen gün azalmasına karşılık tedavüldeki dolar artmaktadır. Bu durumda Dolar'ın kıymetini korumak amacıyla

kanunen depolanması gerekli altın miktarı, altın kazancının azalmasıyla ters orantılı olarak çoğalıyor. Kısaca, "Dolar Buhanı" ihtimali pratik alanda kendisini gösteriyor.

Birleşik Amerika Maliye Bakanı Henry Fowler, 14 Eylül'de Kongrede bir konuşma yaparak, doların altına bağılantısını kaldırma planından bahsetmiştir. Fowler'a göre, Fort Knox'daki altınların tümü, altın yetersizliği gereğiyle serbest bırakılabilecek, böylece Amerika'nın dış borçlarını ödeyememe ihtimali ortadan kaldırılacaktır. Fowler'ın açıklamasına, Merkez Bankası Başkanı William McChesney Martin'in "1967'nin ikinci yarısında enflasyon başlayacağı" yolundaki demecini (Bak: ANT, 25 Temmuz 1967, sayfa 12) ekleyen bazı Batılı yorumcular şu kaniya varıyorlar:

Eğer Birleşik Amerika'nın yabancı alacakları, özellikle listenin başında gelen Fransa, alacaklarını altın şeklinde istemezse, Fort Knox'daki 3 milyar 200 milyon Dolar'lık altın, Amerikan dış borçlarını bir kaç yıl daha karşılamaya yeter. Hele, Londra'da toplanan "Onlar

DIŞ YORUM

NEDEN DOĞUYA

Hüseyin BAŞ

TÜRK-SOYİYET ilişkilerini uzun süre gölgeleyen ünlü "toprak talepleri" ve "boğazlar" meselesinin Sovyet politikasının yeni ve temel yönelimleri çizgisinde Stalin'le birlikte tarihe karışmasına rağmen, iki ülke arasındaki ilişkilerin, Kurtuluş savaşı ve sonrasıyla gerçekçi ve sağlam temeller üzerine oturtulmuş düzeyine ulaştığını söylemek güçtür.

Bununla birlikte, İkinci Dünya savaşı bitiminde başlayıp 1950'lere doğru sürüp giden "Soğuk Harp'in yerini bloklararası bir buz çözümlüne bırakmasından bu yana Türk dış politikasında, buz çözümü yönünde bazı kıpırdanmalara, ıcazelli ve sınırlı da olsa olumlu olarak nitelendirilebilecek bazı çıkışlara rastlamak mümkündür. Nitekim 1964 yılı ortalarında bir Türk parlamento heyeti Sovyetler Birliğini ziyaret etmiş, ve bunu ayat yıl sonlarında Türk Dışişleri Bakan'ının Moskova gezisi izlemiştir. Geziler dönemi 1965'te Podgorny'nin, Dışişleri bakanı Gromyko'ya ve nihayet geçen yıl Alexis Kosigin'in yurdumuzu ziyaretiyle devam etmiş ve ilk kez bu ziyaretle ticari ve ekonomik alanlarla ilgili ve uzun süredir savsaklanan bazı tasarılar gerçekleştirilme yoluna girmiştir. Ticaret hacminin artırılması, metal, alüminyum ve petrol rafinerisi tesisleri, gerçekleştirme tasarıları arasındadır. Başbakan Demirel'in oldukça geniş bir heyetle Sovyetler Birliği'ndeki gezisini sürdürdüğü şu sıralarda, Türk-Sovyet ilişkilerinin, öteki Doğulu kapıkompşularımızla hemen önce yapılan temaların paralelinde ve iyi komşuluk, ticaret, ekonomi ve turizm alanlarında atılmış bulunan adımları daha hızlan-

dırmak doğrultusunda yeni gelişmeler kaydedeceğinden kimsenin kuşkusu yoktur.

Türk dış politikasının, iki yıl aşkın süredir, şüphesiz içte 27 Mayıs Devrimi'nin, dışta, dünya politik ve ekonomik konjonktüründe beliren yeni ve temel eğilimlerin etkisiyle, uzun yıllardır kapatıldığı "Getho'dan sıyrılmak yönünde, ölçülü de olsa, dinamizm gösterdiğini teslim etmek gerekir.

Bu dinamizm, çoklarına göre Amerika'nın verdiği ıcazet ölçüsünde, kimine göre "Büyük müttefikimizden yediğimiz Kıbrıs şamarının doğal refleks", bazılarına göre ise, düpedüz bir "dostlar alışverişte görün" aldatmacasıdır. A.P.'nin şimdiyedek izlediği dümensuyu politikasına ve iktidarda olduğundan bu yana dış politikada kattığı mesafeye bakanlar, yukarıda sözü edilen yorumlara, belli ölçülerde de olsa, katılmak zorundadırlar. Bütününle bağımlı bir politikanın içte ve dışta şampiyonu olmakla övünen bir iktidarın, sihirli bir değneğin ucu değmişçesine, birdenbire, Kurtuluş savaşının ayakları yere basan, barışçı ve soylu politikası, ya da hemen yakın bir örnek vermek için, gerçekçi bir Gaullist politikanın uyulayıcısı olarak ortaya çıkmasını beklemek elbetteki mümkün değildir. Zira, bu tür politikanın başarıya ulaştırılması bir yana, ortaya atılması bile bazı temel gereklerin yerine getirilmesine sıkı sıkıya bağlıdır. General de Gaulle'un dünden bugüne başarıya ulaşan ve yarının politikası da olmakta devam edeceğinin birden fazla belirtisine rastlanan ileri görüşlü politikasının "gökten zembille" lümeddiği bir gerçektir. Cezayir'de, Fransız kolonyalizminin son kuruntalarını temizlemek, Viet-

Konferansı" kararları, Milletlerarası Para Fonu'nca kabul edilirse, Batı Para Sistemi'ne milletlerarası güven kuvvetlenir. Gizlenmiş altınlardan büyük bir kısmı tekrar piyasaya çıkar. Yabancı ülkelerin Dolar'a itimadı kuvvetlenir ve Dolar'ın altına çevilmesi talepleri azalır. Dolar'ın kıymeti tehlikeyden kurtarılır. Dolar'ın altına bağılantısında bir değişiklik yapmak gerekmez.

Ancak, Para Fonu'nca alınacak kararların ne derece müsbet tepki uyandıracığı belli değildir. Hattâ bazı Batılı maliye uzmanlarının fikrinece Para Fonu kararının etkisiyle piyasaya daha fazla altın çıkması, bir hayalden ibarettir.

Kaldı ki, Para Fonu kararlarının tatbik kabiliyeti taşıyabilmesi, Fransa gibi Washington dış politikasına muhalif ülkeler idarecilerinin Birleşik Amerika'yı "kollamaları"na bağlıdır.

Oysa, diğer ülkelerin mali yardımlarını sağlayabilmek uğrunda dış politikasını mecburen yumuşatacak bir Birleşik Amerika, belki daha kuvvetli mali rekabetle karşılaşacaktır. Başka deyimle-

le tediye bilançosunda daha büyük açık göze almak zorunda kalacaktır.

Zaten, bütün bunlar dışında, Amerika'nın ergeç içinde enflasyonist bir baskıya sürüklenmesi bahis konusudur; alınacak bütün tedbirlere rağmen, dışardan gelen daha büyük altın taleplerini karşılama durumuna düşmesi kuvvetli ihtimalkidir.

Kısacası, Dolar'ın altına yüzde 25 oranında bağılantısını kaldırmak kaçınılmaz yoldur. Dolar'a milletlerarası itimad ergeç sarsılacaktır.

Görülüyor ki, dünyanın muhtelif bölgelerinde "yeni dünyalar" kurulması arkını kuvvetlenirken, Dolar'ın kıymeti tehlikeye düşmektedir.

Belki Sovyetler'in Akdeniz'e, İsrail'e Arap harbi münasebetiyle, çıkışı (Bak: ANT, 4 Temmuz 1967, sayfa 12); De Gaulle'un, Amerika'ya karşı, hiç görülmemiş cesaretle bir politika izlemesini; Nâsir'in sosyalizan politikasını; ve daha birçok milletlerarası gelişmeyi, hep bu Dolar zaafına bağlayabiliriz.

AÇILIŞ?

nam'dan Ortadoğu'ya, emperyalizmin dünyanın çeşitli bölgelerinde sürdürdüğü sömürü savaşlarına Uluslararası politika arenasında etkin bir biçimde karşı çıkmak, Fransa içinde olduğu gibi Avrupa'da da Birleşik Devletlerin ekonomik ve politik hegemonyası ile koyasıya savaşmak, Kıt'a Çin'i tanımak ve hele artık değerini yitirmiş, barış için tehlikeli, gerici, tutucu askeri paktlardan sıyrılma Gaulist politikasının temel unsurları arasındadır. General de Gaulle'in bugün Doğu'ya açılmada çok sayıda Nato ülkesinin ağızını sulandıran başarısının en önde gelen nedeni, yukarıda sözü edilen ve Doğu'ya açılmada taşınması son derece güç olan bu ipoteklerden kurtulmuş olmasıdır.

Buna karşılık, Vietnam'da ve dünyanın çeşitli bölgelerinde sürdürdüğü saldırgan savaş ipoteği nedeniyle Birleşik Amerika, doğu ülkeleriyle olan bu çözümünde umduğu rolü oynayamamıştır. Birleşik Devletler Doğu'ya açılmak için can atan Nato'lu müttefiklerinin -ki bu ülkeler çeşitli yasaklamaların varlığına rağmen, özellikle ticaretle Doğu ile buzları çoktan çözmuşlerdi- kendisinin hendikahı olduğu yarışa katılmalarını engelleyemeyeceğini anlayınca, hiç değilse Nato çerçevesi içinde "sınırlı" bir açılmaya gidilmesi tezini ortaya atmak zorunda kalmıştır.

Birleşik Amerika'nın amacı Doğu'ya açılmakta sayısız yararlar gören müttefiklerine bu isteklerini gerçekleştirmek için mutlaka Nato'dan ayrılmaları gerekmediğini göstermekti. Böylece de Gaulle örneği tehlikeli olmaktan çıkarılacak, Atlantik Antlaşmasının yeniden gözden geçirileceği 1969'dan kazasız belâsız çıkması sağlanmış olacaktı.

BASBAKAN DEMİREL RUSYA'DA
(Orada söylediklerini burada uygulayabilecek mi?)

Bü yıl önce ilk kez Polonya ve Arnavutluk'la heyetler aracılığıyla, daha sonra Romanya, Bulgaristan ve şimdi Sovyetlerle yapılan çeşitli temas görüşmelerin yukarıda önerilen düşünceler çerçevesi içinde yorumlanması gereklidir. A.P. dış politikasının, sınırları ve ölçüsü Nato içinde saptanmış olan çizgisi dışına çıkarak dış politikamıza uzun süredir yitirdiği boyutlarını yeniden vereceğini sanmak fazla hayale kapılmak demektir.

Bununla birlikte, daha önce de belirttiğimiz gibi, Doğu'lu kapışkomşularımızla ilişkilerimizin gittikçe daha geniş alanları kapsamaya yönünde atılacak her adımı, hele bu yönelimlerin tasarı olmaktan çıkıp gerçekleştirilmekte oldukları göz önüne alınırsa, olumlu karşılamak gerekir.

Romanya ortak bildirisinde yer alan Ortadoğu, Vietnam, silâhsızlanma içişlerine ademi müdahale, egemenlik ve bağımsızlık gibi uluslararası mesele ve ilkeleri de kapsayan unsurların Türk - Sovyet ortak bildirisinde de yer almasını Türk politikasının akti-

fine kaydetmek lazımdır. Demirel'in Kıbrıs, Ortadoğu, Vietnam konusunda söylediği gerçekçi çizgideki sözlerini bir angajman olarak kabul etmek isteriz. Gerçekten de ortak bildirislerde yer alan sözler uluslararası alanda belli angajmaları gerektirir. Gelecek günlerde Türk diplomasisinin uluslararası kuruluşlardaki davranışlarının, özellikle Birleşmiş Milletlerde bu yönde olması zorunludur. Türk diplomasisi ayrıca, bugün ilke olarak savunulduğu bu politikanın gerçekleşmesi için girişilecek teşebbüslere bütün ağırlığıyla katılmalıdır. Sözler sözde kalmadıkları sürece değer kazanırlar. Demirel'in Sovyetler Birliği'ni sosyalist ihtilâlinin 50. yılı kutlama hazırlıklarının yapıldığı bir sırada ziyaretli elli yıllık uygulamanın çeşitli alanlarda eriştiği düzeyi bizzat müşahade edip buna açık bir biçimde belirtme fırsatı bulması bakımından da önemlidir. Sovyet ulusu ve Sovyet gerçeği karşısında yıllardır inatla sürdürdüğümüz kafamızı kuma sokma politikasının artık hiçbir şekilde geçerli olma-

diğını ve bunun Türk ulusuna çıkarı yönünde bulunmadığını anlamamız şarttır. Dünya uluslarının doğuya açılmada birbirleriyle yarışa kalktıkları bir sırada, doğal konumumuz açısından olduğu gibi tarihsel bağlarımız açısından da herkesten çok avantajlı olmamıza rağmen en geride kalmışızdır.

Artık ıplığı çoktan pazara çıkan ve bize yıllar yılı bile isteye edindiren komplekslerden sıyrılarak dünyanın bu bölgesinde bize düşen rolü oynamak, Türk halkına ve barışçı bütün dünya halklarına öncelikle ödemesi gereken bir borçtur. Demirel'in Moskova yolculuğunu bağımlı bir politikanın içinde atılan ölçülü bir adım da olsa olumlu karşıyor. Karadeniz'in bir barış gölü haline getirilmesi yolundaki çabalara bütünüyle katılıyoruz. Yeter ki bu politikanın gerekleri yerine getirilsin ve bütün bunlar Birleşik Devletler gezisi için bir trampelen, büyük müttefikimizin dikkatine sunulmak üzere bir uyarı-oyun olmasın...

Bu durum, "hasma karşı çıkış, hasmın zayıf anına denk getirilir" genel kuralının bir örneğidir.

VIETNAM

SEÇİM DEĞİL DARBE!

WASHINGTON idarecilerinin Güney Vietnam'da, genel seçim perdesi arkasında, bir hükümet darbesi yaptıkları yavaş yavaş ortaya çıkıyor.

Son düzmece seçimlerden önce Vietnam'm mutlak hâkimini general Ki, şimdi sadece başkan yardımcısıdır; başbakanlık selahiyetlerine bile sahip bulunmamaktadır. Birleşik Amerika taraftarı

yeni bir askeri cunta ön plana çıkmıştır. Bahis konusu cuntaya dahil generaller şunlardır: Taktik bölgelere kumanda eden 4 general, genel kurmay başkanı olan general, millî emniyet şefliği yapan general, cumhurbaşkanı general Tiö, başkan yardımcısı hava generali (eski askeri diktatör) Ki.

Saygon kaynaklı basın haberlerine göre, bundan böyle, yetki yeni cumhurbaşkanı ve yardımcısı arasında paylaşılacaktır. General Ki, artık başbakanlık selahiyetlerine sahip çıkamayacaktır.

Yine Batı kaynaklı basın haberlerine inanmak gerekirse, general Ki, birinci plandan indirilmesine meronun kalmamıştır. Özellikle, general Ki etrafında toplanıp büyük ve gayrimutlaka menfaatler sağlamaya almış gerici çevreler (bunlara Katolik unsurlar dahildir), cumhurbaşkanı Tiö aleyhine kampanyaya girişme heveslisidirler. Amerika'nın, Ki yerine Tiö'yü desteklemesine, aynı çevreler tahammül edememektedirler.

Kısaca, Güney Vietnam'daki gerici

arasında yine Diem'in öldürülmesini izleyen günlerdeki gibi bir huzursuzluk havası esmektedir.

Nitekim, "Mien Nam" isimli bir zamanların Amerikan taraftarı gündelik gerici gazete, yeni idareyi şu sözlerle yerme cesareti gösteriyor:

"...Eğer general Tiö, yeni yollar tutma heveslisi ise, kendisine tavsiyelerimiz var. Tamamıyla bir Vietnam'lı gibi düşünsün, Birleşik Amerika büyük elçisi Bunker'den aldığı emirleri harfiyen yerine getirmekle yetlimesin..."

Diğer sabık Amerikacı gündelik Güney Vietnam gazetesi "Hoa Binh", Birleşik Amerika sefiri Bunker'i doğrudan doğruya tenkid ederek şöyle diyor:

"...Mister Bunker'e sormuşlar, geceleri iyi uyuyor musunuz, diye. Gayet tabii iyi uyur. Gidni de evini görün. Seferetin bulunduğu sokak, bir baştan diğer başa, barikatlarla kapalı. Sokağa girebilmek için, geçiş izni almak lazım. Arama taramalar geçirmek kaçınılmaz

şartlardan bir diğeri. Gayet tabii iyi uyur. Zaten uyuyor da. Yirmi dört saatın yirmilüçünü uyku ile geçiriyor. Yirmidört saatın bir saatinde ise kalkıyor, kâğıtları imzalıyor, viski içiyor, hamburger yiyor, sonra tekrardan uyunmaya başlıyor..."

Görülüyor ki, Güney Vietnam'lı koynu sağcı eski Amerikan taraftarı bir kısım çevrelerin şimdiki anti Amerikan iddiaları ne kadar mübalâga payı taşırsa taşırsın, ortada bir huzursuzluk havasının estiği muhakkaktır.

Washington idarecileri, para ile satın almış bulundukları Güney Vietnam'lı kuklaları dahi, idareden âcizdirler. Saygon'daki büyük elçilerinin emniyetini dahi, garantilemekten uzaktırlar.

Acaba Güney Vietnam'daki bu durum, dünyanın diğer ülkelerindeki "koyu" Amerikan taraftarlarına ders olmaz mı? "Biz Amerika'sız yapamayız" diyenlere, açık cevap teşkil etmez mi? Amerika'dan medet veya şahsî menfaat umanlara, karanlık istikballerini göstermez mi?

Makedonya ve Struga Şiir Geceleri

Necati CUMALI

MAKEDONYA edebiyatı henüz çok genç. Makedon dili, geçen yüzyılın ilk yarısına kadar sadece bölgesel bir konuşma dili olarak kalmış. Makedonya halkı bu tarihe kadar kendi dili ile söylediği aşk türkülerini, kahramanlık türkülerini, ağıtları, ilahileri, masalları kışaktan kuşağa sözlü olarak yaşatmış.

Makedonca'nın edebiyat dili olarak gelişmesi XIX. Yüzyılda Struga'lı Miladinov kardeşlerin bilinçli çalışmalarıyla başlıyor. Miladinov kardeşlerin büyüğü Dimitar Miladinov (Doğumu 1810), Fener patrikhanesine baş kaldırıyor, Makedonya halkının konuşma diliyle vatan şiirleri yazıyor, Makedonya halk türkülerini derlemeye girişiyor. Küçükü Konstantin Miladinov ise (Doğumu 1830) yazdığı şiirler, derlediği Makedonya halk türkülerini, ata sözleri, bilmece, masallarıyla ağbisinin çalışmalarını daha da zenginleştiriyor, bu arada ilk Makedonca - Sırpça sözlüğü hazırlıyor.

O dönemde Miladinov kardeşlerin bu tutumları suç sayılan hareketler. Yunan kilisesi, saraya iki kardeşin rus casusu olduğunu duyuruyor! Miladinov kardeşler tutuklanarak İstanbul'a getiriliyorlar. hapse atılıyorlar, hapisanede zehirlenerek öldürülüyorlar! (1862)

Makedon dili ilk yazılı kaynaklarını Miladinov kardeşlerin bu çalışmalarına borçlu. Bugünkü Makedonya edebiyatı bu dil üstüne kuruluyor...

Yunus Yazarlar Birliği, Struga Şiir gecelerini, Miladinov kardeşlerin ölümünün yüzüncü yıldönümünde (1962) ilkin memleket ölçüsünde bir anma töreni olarak düzenliyor. Fakat Ohri'nin, Struga'nın Makedonya turizminin gelişmesinde taşıdığı önem, Struga şiir gecelerinin 1965'ten bu yana uluslararası bir nitelik kazanmasını sağlıyor.

Bu yıl düzenlenen VI. Struga şiir gecelerine, Doğu Almanya, Habesistan, Hindistan, İtalya, Norveç, Polonya, Romanva. Sov-

yetler Birliği, Türkiye, Macaristan, Fransa, Çekoslovakya'dan 35 yabancı şair ile yazar katılmıştı. Ayrıca Yugoslavya birlik cumhuriyetlerinin 60 kadar şair, denemeci, yazarı da festival komitesinin konuklarıydılar. Katılanlar arasında Guilleviç, Robert Marteau. (Fransa) Bulat Okucava, Uri Levitanski, Lukonin (Rusya) Josef Andre Pado (Polonya) Gellu Naum (Romanya), Oskar Davişo (Sırbistan) gibi ünlü şairlerin adları ilk akla gelenler.

Türk şairleri

Türkiye'den şair olarak Melih Cevdet Anday ile ben, yayınevi temsilcisi olarak da Yaşar Nabi Nayır, subat ayı içinde bu yılki şiir gecelerine katılmak üzere çağrı almıştık. Üçümüz de bu çağrıya uyduk.

Her yıl 25-28 Ağustos günleri arasında tekrarlanan Struga Şiir Geceleri ilk günü programında o sabah yapılacak törenler yer alıyordu.

Törenlerin sırası şöyleydi: Geçen yıl, Struga şiir gecelerine katılan iki Yugoslav şairi, Blazo Setsepanoviç ile Liubo Vulşe koviç, Ohri gölünde bir kayak gezintisi sırasında boğularak ölmüşler. Bu acı olay şiir gecelerinin bütün tadını kaçırmış, Strugalılarla konuklarını üzmüş. Makedonya yazarlar Birliği, Ak Drina'nın kıyısındaki çimenlere, iki şairin anısına mermer bir plaka koydurmuş. Programın başında bu plakanın açılışı yer alıyordu.

Daha sonra, Miladinov Kardeşlerin Strugadaki anıtı önünde yapılacak kısa törende, bir önceki yıl içinde Makedon dilinde yayınlanan en iyi şiir kitabına verilen "Miladinov Kardeşler Armağanı"nın alan Şair Bogomil Güzel bir şiirini okuyacaktı.

Bunun ardından, Struga Belediyesi salonunda açılan "Resimle şiir" sergisinin açılışında bulunacaktık.

Melih ile ben elimizde olmayan sebeplerle Struga'ya ancak 25 ağustos günü öğleden sonra varabildiğimizden ne yazık ki bu törenlerde bulunamadık.

"Resimle şiir" sergisini bir gün sonra gezebildik. Sergide Makedonyalı ressamın, makedonyalı şairlerin şiirlerinden esinlenerek yaptıkları kırka yakın tablo yer alıyordu. Oldukça başarılı, çağımızın resim anlayışına uygun bir sergiydi. Sergide Necati Zekeriyi, İlhami Emin gibi, Türk dilindeki özleşmeyi yakından izleyen, arı Türkçe ile yazan Makedonyalı iki Türk şairi-

nin başarıyla resimlendirilmiş üçer şiirini gördük.

25 ağustos akşamı Makedonya Yazarlar Birliği, Struga şiir gecelerine katılanlara bir kokteyl verdi. Bu kokteyl arasında Şükrü Ramo, Fahri Kaya, İlhami Emin, Hasan Mercan gibi, Üsküp'te yayınlanan Türkçe dergilerden imzalarını tanıdığımız Türk yazarları, şairleri ile karşılaştık. Hem hepisi gelecekleşmiş Balkan konukseverliği, teklifsizliğiyle bizi aralarına aldılar. Kendilerinden ayrılacağımız güne kadar, bütün iyi niyetleriyle bizlere gösterdikleri yakınlığı esirgemediler.

Kokteylden sonra, göl kenarında, yanları açık, üstü sazlarla örtülü, yapısı gölün doğal görünüşüne çok uygun, 800 kişilik bir seyirlik yerinde Struga Şiir gecelerinin esas programı başladı.

Programın birinci bölümü "İki yaz arası şiir" başlığını taşıyor, 1966 Eylülünden 1967 Mayısına kadar Makedonya şairlerinin yayınladıkları şiirlerden yapılan seçmeleri kapsıyordu. Programın ikinci bölümü ise "Göller toprağı" olarak adlandırılmıştı. Bu bölümde Makedonyalı şairlerin göllerinden esinlenerek yazdıkları şiirleri dinledik.

Her iki programda yer alan şiirler, Rusça, Fransızca çevirileri, Makedonya eleştircilerinin tanıtma yazıları ile birlikte ayrı

Ivan Velko'nun resimlediği Necati Zekeriyi'nin "Gün" şiiri

birer kitapta toplanmış, dinleyicilere dağıtılmıştı.

Şairleri, dinleyicilere bas sesi, son derece düzgün konuşmasıyla dikkati çeken Üsküp radyosunun baş spikeri tanıttı. Şiirleri ise Üsküp tiyatrosunun Nada Guevoska, Svetanka Yakimovska, Darko Damevski, Aco İvanovski gibi seçkin sanatçılarından dinledik.

26, 27 Ağustos sabahlarının 9'dan 13'e kadar süren oturumları, "Şiir ile gelecek" konusunda düzenlenen Symposium'a ayrıldı. Symposium'un başarılı ilgi çekici olarak geçtiğini söyleyemem. 25'e yakın konuşmacı söz almak için hazırlandı. Konuşmaların Fransızca, Sırpça

ya da Makedonca olarak yapılması, onar dakikayı aşmaması önceden koşullandırıldığı halde bu koşullara uyulmadı. Bu dillerde yapılan konuşmaların aynı anda Rusça ile öteki iki dildeki çevirileri yayınlanıyordu. Fakat, Örneğin Çekçe, Macarca yapılan konuşmaları aynı anda çevirecek çevirmen bulunamadı. Ayrıca konu üzerinde tartışma açılmadığı için her konuşmacı önceden yazdığını okumakla yetindi, çoklukla konuşmalar süreyi aştı. Sonuç olarak da konuşmalar aşağı yukarı birbirine yakın sözlerin tekrarı oldu. Bizden Melih Cevdet Anday kendine özgü buluşlarıyla konuyu kısaca ele aldı. Şiir ile Geleceğin yakınlığına

Boğazkesen

HANI 928'de halkça öğrenim, halkça aydınlanım yolunda güzelin güzel bir adımı atıldıydı... Arap harfleri gitti, Latin harfleri geldi. Okuma yazma kolaylaşıyordu. Bundan böyle hoca'fendiler halk çocuklarına elifbeyi sökene dek kök söktüremeyecekti. Halk çocukları kafalarında kurduklarını kâğıda dökmeye güçlük çekmeyecek, el oyununa gelmeyeceklerdi. Nicedir okuma yazma üzerine çöken esrar perdesi kalkıyordu. Dumanaltı tafrafurusluğuna paydostu artık. Gerçek bilinme, bilinçlenme çağı başlıyordu.

Gerçek bilinme için sade günün değil, geçmişin de aydınlaşması gerektili. Gerçek öğrenme, karanlıktan kurtulan geçmişin - ve onunla birlikte, onun ışığında, günün ve geleceğin - yeni bir yorumlama ve değerlendirme sürecinden geçmesine bağlıydı. Gelmiş geçmiş insan çabasının her bir yönü şimdi ye-

niden arama, tarama, inceleme, yargılama konusu olacaktı. Halk çocukları -yaza devrimiyle okuma yazma kolaylığına kavuşan halk çocukları- yapacaktı bunu. Yüzyılları yetiştirdiği onca sanatçı, düşünür, bilim ve eylem adamının yaşama cenginin ürünü onca eser üzerinde söz ve yargı hakkı üç buçuk kültür mütevellisiyle efendilerinin tekeline alınıyor, çökeltilere aktarıyor; halk, günün elemeği gibi geçmişin kafa ve gönülemeglinin de sahibi oluyordu. Hani ya gerçekten bir devrindi bu. Halkı kitaptan, kitaptan uzak tutmaya alıştırdı edebiyatı ikili, üçlü, beşli anlaşmaları açığa vuruyordu.

★

Evliya Çelebi Seyahatname-si'nin tümü daha yeni harflerle basılıp yayınlanmadı. Naima Tarihi yayınlanmadı. Cevdet Paşa Tarihi, öyle, Kamusu Tür-

... ve bu, eğitimci kutuphanecileri, şu yaz günü, suyu kurutulmuş Beyazıt Meydanının karabasan sıcağından kaçanlara açık; 928'e dek seksen yılın dergi, gazete sahifelerinde neler yazıldı, neler çizildi, bir göz atmayı düşünenlere kapalı. Milleti Batı kültürünün ulmetlerinden yararlanmak için durmadan çeviriler yapıyor, okullarda yetmiş iki milletin dili okutulurken, kendi kültür geleceğini sürdürmek, yaza devriminin baş amacını yerine getirmek için gerekli baş iş-nicedir savsaklanmakta. Kuytularda çöreklenmiş sayılı altınmeterin keyiflerince "bilimsel" tezler küreyeceği kum yatağı çünkü, günlerini iyi kötü yaşamış, yasahtılarını yanlış doğru bir bilince vardarmaya savaşmış kişilerin bütün o sanat ve düşünce çabası - milli kültürün hep yenibastan deşgirdirmeler, yeni ipuçları, yeni buluşlarla beslenen, halk merakına, halk ilgisine açık bilim ve bi-

Yılın kitabı
REGIS DEBRAY

**DEVİRİMDE
DEVİRİM**

(Pek yakında çıkıyor)

TOPLUM YAYINEVİ
Ulus - Ankara

(Ant Der: 323)

Struga şiir gecelerinde Yasar Nabi Nayir, Şükrü Ramo, Hasan Mercan, Necati Cırmalı, Melih Cevdet Anday ve Fahri Kaya.

değin.İ. Şiir gelecektir, geleceğin hazırlığı, sezinlenmesidir, anlamını çıkardığım bir konuşma yaptı. Yasar Nabi Nayir ise konuya kendi açısından değindi. Çağımızda yayın olanaklarının bütün genişliğine, televizyon, radyo gibi buluşların yardımlarına rağmen şiirin büyük kütllere yayılamayışındaki olumsuzluk üzerinde durdu.

Köprüde şiir

26 Ağustos gecesi, Struga Şiir gecelerinin en ilginç gecesi idi. Programın "Köprüler" olarak adlandırılan bu bölümünde, Struga Şiir gecelerine katılan konuk şairler, Ak Drina'nın iki yakasını birbirine bağlayan büyük köprünün üstünden, halka kendi seçtikleri birer şiirlerini okuyacaklardı.

Programın başlayacağı saate yaklaştığımız zaman, köprüyü ışıktandırılmış olarak gördük.

Köprünün ortasında, Struga'ya doğru yüksekçe bir stand hazırlanmıştı. Standın önünde, ışıkları Ak Drinanın sularına, iki yanına vuran meşaleler yanıyordu.

Beş bini aşan bir dinleyici kalabalığı önünde program başladı. 37 şair, aramızdan şiirlerimizin Makedoncasını okuyarak tiyatro sanatçılarıyla birlikte, soyadlarımıza göre alfabe sırasıyla, o standın üstündeki mikrofonlara yaklaştık. o tatlı ağustos gecesi, ışıklar, sular, yeşillikler arasında bizleri can kulağı ile dinleyen halka şiirlerimizi okuduk.

Makedon alfabesi A ile başlayan C ile sona eriyor. Bu yüzden hoş bir rastlantı ile program Melih Cevdet Anday ile başladı, benimle sona erdi. Melih "Am"yı ben "Uzak Haziran"ı okudum. Sanırım ki şiirlerimiz ilgi ile karşılandı.

Gecenin ilgi çeken şairleri arasında, adımı iyi hatırlayamadığım bir İtalyan şairi ile Hintli

Bayan şair Amerita Pritam, Rus Okucava'yı sayabilirim.

İtalyan şairinin çok hoş, sevimli bir kişiliği vardı. Şiirini okumaya başlamadan önce, a-bartmalı kol hareketleriyle halkı uzun uzun selâmladı. Gelen alkışları uzattırdı. Şiirini de a-bartmalı ses tonlarıyla okudu. Stand'dan ayrılırken aynı hareketleri tekrarlardı.

Bayan Pritam, ulusal giysileri, dilinin eksotik çekiciliği ile dinleyicilerin sevgisini kazandı.

Bulat Okucava, boynunda kitarıyla stand'a çıktı. Beraberindeki tiyatro sanatçısından önce şiirinin Makedonca çevirisini okumasını istedi. Ardından ikinci şiirini okudu, sonra besteli olarak tekrarlardı. Halk yer yer alkışla şiire tempo tuttu.

Bulat Okucava'nın çevrilen şiirleriyle Yugoslavya'da çok tanındığı anlaşıyordu. Struga Şiir geceleri komitesinin düzenlediği yarışmaya da katılmıştı. Nitekim beklenildiği gibi "Altın Taç" armağanını da o aldı. Geçen yıl bu armağanı Yevtuçenko almış..

Struga belediyesi, şairlere bir site kurulması için arsalar ayırmış. İsteyen devlet kendisine ayrılan arsada pavyon yapabilecek. Rusya, Polonya, Çekoslovakya şimdiden kendi şairlerine bu arsalarda birer pavyon yapmaya karar vermişler. Struga Belediyesi böylelikle bütün dünya şairlerini bir araya getirmek, buluşturmak istiyor. 28 ağustos sabahı Struga belediyesinin bu konudaki projelerini gördük. Akşam, Belediye Başkanı bütün konuklara bir kokteyli verdi. Daha sonra gene göl kenarındaki seyitlik yerinde, "Diziler ile sesler" programını izledik. Bu programda, Üsküp operasının solistleri, Makedonyalı bestecilerin Makedonyalı şairlerin şiirlerinden besteledikleri şan soloları okudular.

29 Ağustos sabahı Ohri gölünde iki saatlik güzel bir vapur gezintisi. Ardından çeşitli araçlarla Üsküp'e dönüş.. Ertesi sabah Üsküp'teki otelin salonlarında, bir gün önce ayrıldığımız konuk şairlerle gene beraberdik. Köprüler üstündeki programı o akşam Üsküp İşçi Üniversitesinin terasındaki sahnedan bir defa da Üsküp halkına tekrarlardık...

linç yatağı olacağına! (*)

MİHİ kültür değil, kiralık kasada saklı haram para san-ki. "Bilenler"ce, "yetki sahipleri"nce süzülüp elenip - elenip, biraz da -, yerince sırasınca, suyunca kararınca kültür karaborsasına sürülü sürülüverecek. Bu arada essahına kalpını karıştırmaya can atan kalpbasanlar türermiş, "gerçek değeri" üzerinden 13,50 silinip 1 yazırmış, kötü doları cebine dolduran piyasada kol gezermiş, kimin umuru?

Har vurup harman savurandan günü gelir hesap sorulur. Onun gibi, bir tarihin ve o tarihi yaşayan, yaratan insanların insanca çabalarının üstüne nekesçe oturup, halka kendi kültür terekesinden zırnık keklatmayanlardan da hesap sorulacaktır. Devrimler, getirdiklerinin yanı sıra, getirmedikleriyle muhasebeye konularlar. Bir devrimin anlam ve niteliği, tarih karşısında, o

devrimin uygulamadaki ençamından sorumlu olanların davranışlarıyla, yani yapıkları ve yapmadıklarıyla belirlenir. Bir gün gelir de halk, çoktan ele alınmış olması gereken bir işte hâlâ yan çizildiğine bakarak, kendi bilimlenmesini, bilinçlenmesini amaçlayan bir atılımın ardında başka bir anlam arar, ve bulursa, şaşmamalı.

(*) İktisat Fakültesi hocalarından Doç. Dr. Sencer Divitçioğlu son yayınladığı Asya Üretim Tarzı ve Osmanlı İmparatorluğu adlı kitabının giriş kısmının sonunda bunları yazmış: "Girişi bitirirken şu hususu da belirtmemiz gerekir. Osmanlı toplumunun iktisadi sistemini yeniden-kurmayla çabırken yararlandığımız eserler yalnız yeni Türkçe ile basılmış olanlardır. Bunun, araştırmanız bakımından büyük bir eksiklik olduğunu itiraf edelim."

Tektaş AĞAOĞLU

BASIN İLAN KURUMU
YURT İÇİ VE YURT DIŞI REKLAMLARINIZ İÇİN HİZMETİNİZDEDİR

Genel Müdürlik
Cağaloğlu, Türkocacı Caddesi No. 1,
Model 1, İstanbul
Telefon 27 66 00 - 27 66 01
Telex adresi BASINKURUMU

(Basın 21709/319)

ATEŞ YAKMAK

Okurlarımıza yakından tanıyıp sevdikleri Jack London'un en güzel hikâyelerinden bir demet daha seçip Nurettin Özyürek'in çevirisinden sunuyoruz bu kez. Varlık Yayınevinin bu kitabı 4 liradır.

(Ant Der: 322)

ORHAN KEMAL'IN SON ROMANI

ARKADAŞ ISLIKLARI

Yakında çıkıyor
Uğural Yayınevi
Nuruosmaniye, Mengene Sok. Diba Han No: 4,
Cağaloğlu - İstanbul
(Ant Der: 324)

TARTIŞMALARA KONU OLAN KİTAP:
"PEKİN MOSKOVA ÇATIŞMASI"

- Yorum değil, olayın kendisi.
- Çin Komünist Partisi Merkez Komitesi ile Sovyetler Birliği Komünist Partisi Merkez Komitesi'nin, aralarındaki ideolojik görüş ayrılıklarını belirtmek üzere kaleme aldıkları ve birbirlerini en ağır biçimlerde suçlayan 1959 karşılıklı mektupları.
- 10 Lira..
- BİLİM VE SOSYALİZM YAYINLARI
22 ncı Sokak 12/A, Bahçelievler - Ankara

(Ant Der: 321)

Kanlı maçta da komünist parmağı varmış!

GEÇEN hafta Türk basınına meşgul eden başlıca iki mesele, Başbakan Demirel'in Sovyetler Birliği gezisi ve Kayseri'deki spor faciasıydı...

Sağcı gazeteler, daha önceleri koalisyon iktidarlarının sosyalist blok ile yaptıkları temasları en çirkin şekilde istismar ederken, AP Lideri Demirel'in Romanya ve Sovyetler Birliği gezisiyle ilgili herhangi bir yorum yapmaktan dikkatle kaçındılar. Bayan Demirel'in berberi konusu bir iki sağcı gazetede fıkra konusu haline getirildiyse de, Türk - Sovyet ilişkilerinin artırılması yolundaki temaslar hakkında ne lehte ne de aleyhte herhangi bir yazı yazılmadı.

Buna karşılık, Kayseri'deki futbol faciası, bütün sağcı gazeteler tarafından, devrimlere hücum için fırsat sayıldı, hattâ içlerinde Kayseri olaylarını komünistlerin düzenlediğini iddia etmek güllünlüğüne düşenler dahi oldu.

Bâbü'lîde Sabah Gazetesi'nde Necip Fazıl Kısakürek, kanlı olaylardan dolayı devrimleri şiddetle suçluyordu: "Tek suçlu, Anadolu delikanlılarını birbirini yiyecek hale getiren şu devrim adı ruh boşluğu rejimi ve onun sembolü meşin toptur."

Aynı gazetede N. Mustafa Polat da, devrimcilere şiddetle çatıyordu: "İçki yasağına şeriat kanunu diye hücum eden; çarşaf ve peçeye saldıran, müslümanları çirliçiplak soymak isteyen; Allah'ın emrine karşı savaş açıp vatanlarda put dikmeğe kalkışan, ifrenç, merhametsiz, hissiz, hissiyatsız, gaddar devrimbaş hâlâ inatında ısrar eder ve hâlâ gençliğin iman esaslarını öğrenmesine karşı durursa, bu anarşi sona ermez."

Yine Bâbü'lîde Sabah'ta M. Nezihi de bu suçlamalara katılıyordu: "Memleketi kamplara böldüğünüz, vatandaş vatandaşına kırdığınız yeter artık, yerler artık inkılâp softaları... Medeniyet diye tıfırdığınız sa-

kim yol başınızı yemekte ve siz hâlâ uyumaktasınız."

Bugün Gazetesi'nde Mustafa Yazgan, siyonist protokollünde halkları kumar, eğlence ve sefahat yerlerinde ve genelevlerde oyalamak suretiyle düşünce hayatından uzaklaştırmak için planlar bulunduğunu belirterek şunları yazıyordu: "Anadolu'yu beynelmîl ihtiraslarına ve bîlhassa İslâm beldesi olmanı dolayısıyla asırlardır sürüp gelen taassuplarına (karşı ülke) hissedilen sosyalist - mason kompradorlar, yıllardan beri sistemli bir yıkım stratejisini tatbikle meşguller... Kanlı maç bunun sosyal planda açık bir alarmıdır."

Aynı gazetede Mehmet Şevket Eyyi ise, Kayseri'de futbolseverlerin kanlı mücadelesini, ümmetçilerin de örnek alması gerektiğini belirterek açıkça vatandaşları birbirine karşı öflem kalım savaşına girmeye teşvik ediyordu: "Şimdi sayın müslümanlara soruyorum: İçimizde hangi cemaat, İslâm davası uğrunda şu futbolperestler kadar heyecan ve gayretle faaliyet gösterebiliyor. Davamız uğrunda otomobil, minibüs ve otobüslere binip de bir beldeden ötekine mi gidiyoruz. Veya idealimiz uğrunda geceleri sokaklarda sabahladığımız mı vâki oluyor. Dayak yemeyi, yaralanmayı, çığnenmeyi mi görüyoruz? Hiçbirini yapmıyoz."

TEKEL BAKANI NE BUYURUR?

İçki içmek en büyük günahlardandır. İslâm dini, içki içenlere seksen sopa vurulmak suretiyle ceza verilmesini emreder. Yetiştirildiği üzümü, arpayı vs. yi-şarap, rakı ve bira fabrikalarına satmak dinen caiz değildir. Şişe fabrikası olan müslüman cam fabrikatörü fabrikasında içki şişesi imal etmemeli, müslüman matbaacı şarap etiketi basmamalı, müslüman nakliyecisi vasıtalarıyla içki nakletmemeli, müslüman içki o fabrikalarda çalışmamalıdır! İçki lokantalarından, içki satan yerlerden alış-veriş etmek caiz değildir.

MEHMET ŞEVKET EYĞİ
(Bugün - 23.9.1967)

Türkiske ambassadören angav Barbro Karabuda

- Türkiske ambassadören Tallât Benler i Stockholm bör kallas hem! Det lilla han tycks veta om sitt eget hemland av i dag har han möjligen lärt sig genom att läsa mina böcker! Barbro Karabuda gick till ett häftigt angrepp mot ambassadören när hon på lördagsmorgo-

nen kom tillbaka till Sverige med lärjan till Trelleborg. Orsaken till att hon och hennes make Günes framtogs sina pass och sattes i husarrest i Istanbul var en rapport från turkiske ambassadören i Stockholm om Barbro Karabudas "evigt omstörtande verksamhet"

Iman Barbro Karabuda lundade i Turkiet fick hon ta del av den svenska hemligskrivade rapporten. Redan tidigare hade hon fått reda på vem "ambassadören" var, men hon vågade inte avslöja detta sammanhang. I Stockholm, telefonstämman mellan Benler och Karabuda. Det blev en vil knappast någon av de turkiske ambassadören rapport var överdriftig, säger Barbro Karabuda. Till Karabuda i Stockholm, ambassadören i Stockholm, som regeringens uttalande till sin regering om att den inte och Günes turkiske ambassadören har ett tas...

Stockholm Büyükelçimizin marifeti!

Yedi yıl önce yazdıkları bir kitapta dolayı haklarında kovuşturma açılarak iki gün nezaret altında bulundurulmuş arkadaşlarımız İsveç Televizyonu Foto-Raportörü Güneş Karabuda ile eşi İsveç'li gazeteci Barbro Karabuda, nihayet pasaportlarını alarak İsveç'e dönmüşlerdir. Karabuda'ların dönüşü, İsveç'te hâdise olmuş ve Türkiye'de başlarından geçen olayların hikâyesi gazetelerin günlerce birinci sayfalarını işgal etmiştir. Barbro Karabuda, İsveç'e dönüşünde, kendileri hakkında kovuşturma açılmasına kimin sebep olduğunu Türkiye'de iken öğrendiklerini belirterek gazetecilere şunları söylemiştir: "Bizim hakkımızda yalan yanlış ihbarlarda bulunan Türkiye'nin Stockholm Büyükelçisi Talât Benler'dir. Anlaşıyor ki, bu zavallı elçi, öz memleketi hakkında hiç bir şey bilmemektedir ve 32 Milyon Türk'ün 500-600 bin kişilik bir zümre tarafından sömürüldüğünü, cneak, İsveç'liler gibi benim kitaplarımdan öğrenmiştir. İçin asıl şaşılacak tarafı da, elçi, raporunda bizim her ikimizin vatandaşlıktan iskatımız cihetine gidilmesini tavsiye etmek suretiyle Türk adliyesine tesir cüretini de göstermiştir."

ruz. Futbolperesilerden alacağımız dersler çok. En az onlar kadar atak, onlar kadar cesur, onlar kadar fedakâr olmalıyız... Hak uğrunda gerekirse yollara düştük, aç susuz kalmalı; tekme, silme, çifte yemeliyiz. Müslümanlar, futbolperestlerin gayretini unutmamalıyız."

Yeni İstanbul Gazetesi'nde Nizamettin Nazif Tepedelenlioğlu, futbol faciâsından dolayı gazetelerin suçlu görüyordu: "Milletin kafasını ve sinirlerini bozan bu ayaktopu anlayış bir an önce tedavi edilmelidir. Bence ilk tedbir olarak gazetelerin sahipleri ve nezariyat direktörleri, bir araya gelip derhal anlaşılmalı ve bu

tuhaf tertipli spor sahifeleri belâsından bu milleti kurtarmanın bir çaresini bulmalıdırlar." Tepedelenlioğlu'nun bu yazısının yayımlandığı Yeni İstanbul Gazetesi'nin sekizinci sayfasında ise o gün yine spor haberleri geniş şekilde yer alıyor, ayrıca futbolu bir kumar aracı haline getiren spor - toto cedvelleriyle yarım sayfa doldurulmuş bulunuyordu.

Kayseri'deki kanlı maçın nedenleri üzerine en keskin tahmini ise Terülmân'ın Amerikanoğlu Kadircan Kaflı'sı yaptı. Kaflı, ancak bir CIA ajanına yakışacak bir maharetle olayı tahlil ediyor ve suçluları hükümete haber veriyordu: "Kaynağı ne olursa olsun, tahrikçileri kimler olursa olsun, Türkiye'de kargaşalık çıkarmak için sebepler uyandıran, her olayı 'hemer' ve ustâhla bahane eden bir 'gizli kuvvet' ve gizli teşkilât var gibidir. İki şehir arasında iki ayrı devlet arasındaki gibi âdetâ savaş açılmak istenmiştir. Bunu körükleyenler, bu düşmanlığın kışkırtılmasından bir takım barbarca menfaatler ve hâzır duymalar var. Bunlar kimlerdir? Bunların bir merkezden idare edildikleri seziliyor. Fakat o merkez nerededir? Ve yöneticileri kimlerdir? Ben bunların komünistler olduğunu

kanaatindeyim, ama elimde deliller olmadığı için isbat edemem. Hükümetin bu nokta üzerinde önemle durmasını ve araştırmalar yapmasını bekliyoruz."

Başbakan Demirel de, Moskova'ya gitmeden önce verdiği demeçte Kayseri olaylarında "bir takım tahrikler olduğunu" söylememiş miydi? Eh işte, Kaflı ipuçlarını veriyor. Komünistleri de artık hükümet bulversin!

MİLLÎ SEMBOL

Fransızların, paralarında, afişlerinde, (pano) larında başı külahlı ve külahının ucu Fransız bayrağı kokartlı, etine dolgun bir kadın şeklinde millî bir sembolleridir: Meşhur (Mariyon)... Şimdi bu sembolün yerini bizde, saçlarının düzeltilmesi millî bir vazife bilinen saygı değer Bayan Nazmiye Demirel almış bulunuyor. Onu Türk (Mariyon)u ilân edebiliriz!

KISAKÜREK
(Sabah - 20.9.1967)